

ÅRSREDOVISNING

Statens skolinspektion 2019

Innehållsförteckning	
Generaldirektörens förord	4
Statens skolinspektion	6
1. Resultatredovisning	8
1.1 Bedömning av verksamheten 2019	8
1.2 Kostnader per verksamhet	12
1.3 Tillsyn	15
1.3.1 Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn, med mera	18
1.3.2 Tillsyn utifrån individärenden	26
1.3.3 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen	37
1.4 Kvalitetsgranskning	40
1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning	43
1.4.2 Regelbunden kvalitetsgranskning	45
1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning	48
1.5.1 Skolenkäten	48
1.5.2 Ombedömning av nationella prov	49
1.5.3 Vägledning inför utbildning och yrkesval	49
1.5.4 Behöriga lärare och förskollärare	50
1.5.5 Tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkesutbildningsområdet	51
1.6 Tillståndsprovning	53
1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete	63
1.8 Organisationsstyrning	70
1.8.1 Samverkan med Skolverket och andra myndigheter	70
1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter	73
1.9 Övrig verksamhet och åiterrapportering	76
1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd	76
1.9.2 Redovisning av vidtagna åtgärder när det gäller jämställdhetsintegrering och resultat av arbetet	84
1.9.3 Granskning av ekonomisk information, förberedande insatser	86

2. Finansiell redovisning	87
2.1 Resultaträkning	87
2.2 Balansräkning	88
2.3 Anslagsredovisning	90
2.4 Tilläggsupplysningar och noter	91
2.4.1 Tilläggsupplysningar	91
2.4.2 Noter	94
2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter	99
3. Undertecknande av årsredovisningen 2019	100

Generaldirektörens förord

Under 2019 har positiva besked kommit utifrån internationella undersökningar som visar att svenska elevers resultat fortsatt förbättras. Samtidigt ökar skillnaderna mellan skolor. Skolinspektionen ser också i sin samlade granskning tydliga skillnader mellan skolor när det gäller kvalitet i arbetssätt och styrning. Likvärdigheten i svensk skola behöver därför fortsatt stort fokus. Flera skolor fungerar väl vilket är viktigt att se, men hos andra kan vi finna allvarliga problem och brister.

Utifrån denna situation har vi under 2019 fortsatt arbetet med att variera granskningar och situationsanpassa inspektionen. Det är viktigt för oss att tydliggöra två viktiga syften med vår granskning. Vi markerar för elevers rättigheter i skolor där vi ser brister utifrån lagstiftningen. Samtidigt arbetar vi med att skolor ska kunna komma än längre i sitt kvalitetsarbete. Vi står därför för såväl tydlig kontroll som för att främja utveckling och höja kvalitet.

Vi har detta år utökat vår regelbundna kvalitetsgranskning och genom den kunnat visa över trehundra skolor hur viktiga kvalitetsaspekter bör förbättras. Myndigheten har också fått en tydligare övergripande bild av hur kvalitetsvariationer i svensk skola ser ut. I vår regelbundna tillsyn har vi valt att granska huvudmän och skolor med hög risk utifrån vår behovsanalys och vi har byggt ut den tillsyn som vi gör efter signal (riktad tillsyn). Sammantaget har detta bidragit till situationsanpassning och god träffsäkerhet.

I tillsyn utifrån individärenden utreder vi situationen för en enskild elev. År 2019 var det första året på lång tid som antalet anmälningar har minskat. Under året har vi också fortsatt verkat för att ansvaret för att möta enskilda elever i första hand är lokalt. Detta för att elever ska kunna få snabb respons om de upplever ett missförhållande.

I tematisk kvalitetsgranskning har vi uppmärksammat viktiga områden som hur skolor säkrar en utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, studie- och yrkesvägledning, likvärdig betygssättning och skolans digitalisering. Vi har också i högre grad gjort granskningar som avser vuxenutbildningen, vilket är angeläget då denna skolform växer och har utmaningar.

Under året har lagstiftningen rörande ägar- och ledningsprövning trätt i kraft som rör både tillståndsprövning och tillsyn. Syftet är att värna att elever under sin skolgång alltid möter aktörer som har lämplighet, insikt i skolans uppdrag och en långsiktigt stabil ekonomi för den skola de driver. Centralt under året har varit att göra välavvägda utredningar och gränsdragningar samt att skapa likvärdighet i bedömningar. Vi har också prövat och utvecklat metoder, använt nya källor samt samarbetat med andra myndigheter.

År 2019 beslutade vi för första gången om statliga åtgärder för rättelse mot en offentlig huvudman. Skolan hade flera allvarliga brister sedan en längre tid. Genom detta beslut har vi byggt upp viktiga nya erfarenheter. Ingripandet ledde också till att vi senare under året kunde bedöma att bristerna var avhjälpna. Under året har vi i övrigt behövt besluta om ett hundratal viten samt återkalla tillstånd för sex skolenheter. Att arbeta med de mest skarpa ingripanden, som också ofta rör komplexa frågor, är mycket viktigt. Det handlar om alla de elever som berörs och det är centralt i Skolinspektionens uppdrag att agera. Det utredningsarbete som krävs påverkar dock i vissa delar annan produktion.

Skolinspektionens granskar för att förbättra och vårt arbete får uppmärksamhet inte minst i media och i debatten. Vi arbetar därför för att hålla hög transparens i våra beslut och att sprida kunskap kring det vi ser. Vidare är det viktigt för oss att återkoppla och informera på ett bra sätt till rektorer och huvudmän som vi granskar. Vi får fortsatt goda resultat i hur våra granskningar upplevs. Att våra beslut och rapporter var användbara för verksamheten och skulle bidra till förbättringsarbetet bekräftade en hög andel av våra respondenter i årets enkäter.

Min bedömning är att vi under året gjort goda och rimliga prioriteringar och att vi haft en god produktion. Vi har fortsatt vår omläggning av vissa arbetssätt och vi har implementerat den nya ägar- och ledningsprövningslagstiftningen. Med detta bedömer jag att vi även 2019 uppfyllt vårt uppdrag med ett gott resultat. Därför vill jag rikta ett stort tack till alla medarbetare för ert engagemang och hårda arbete!

Helén Ängmo
Generaldirektör

Statens skolinspektion

Skolinspektionen redovisar, med denna årsredovisning, sitt elfte hela verksamhetsår sedan starten i oktober 2008. I resultatredovisningsdelen redovisas jämförande information för tre år i följd, det vill säga 2017, 2018 och 2019.

Skolinspektionens verksamhet

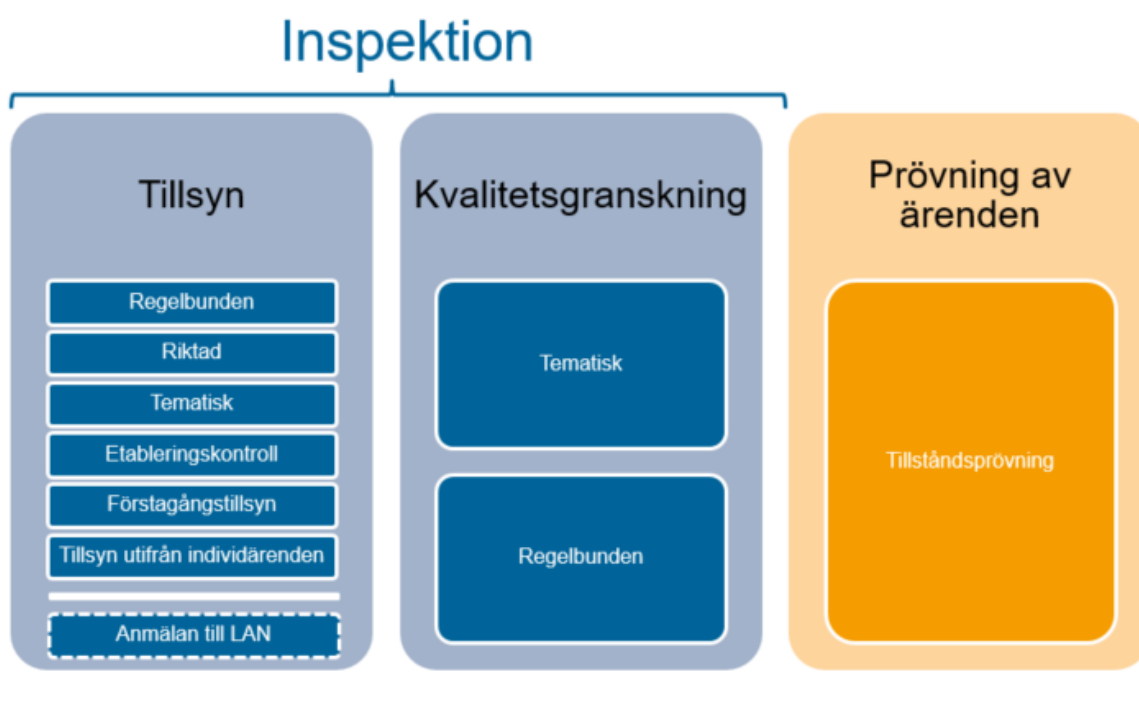
Skolinspektion ska enligt myndighetens instruktion ”genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en starkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor”¹.

Skolinspektionen har utifrån sina uppdrag formulerat följande målbild:

En skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Skolinspektionens verksamhet bedrivs inom följande grenar:

Figur 1: Skolinspektionens verksamhetsgrenar

¹ Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion

Organisation och förändrad styrstruktur

Skolinspektionens organisation kan sammanfattningsvis vid utgången av 2019 beskrivas enligt följande: Kärnverksamheterna bedrivs inom fem regionala inspektionsavdelningar med stöd av ett huvudkontor bestående av en avdelning för verksamhetsstöd och juridik, en analys- och statistikavdelning, ett kommunikationssekretariat samt generaldirektörens stab. Avdelningen för verksamhetsstöd och juridik innehåller enheter för juridik, HR, IT och kontorservice, ekonomi och verksamhetsstyrning samt kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd. Analys- och statistikavdelningen består av tre enheter: analys, ekonomisk granskning samt statistik.

Inom varje inspektionsavdelning finns två till fem enheter som arbetar med tillsyn och kvalitetsgranskning. Inom Stockholmsavdelningen återfinns även myndighetens enhet för tillståndsprövning.

Barn- och elevombudet, BEO, är en del av Skolinspektionen, men är samtidigt självständig i sitt beslutsfattande. Skolväsendets överklagandenämnd, ÖKN, är en egen myndighet som Skolinspektionen är värmyndighet för.

Figur 2: Organisation 2019

Under 2019 har ett antal åtgärder vidtagits för att ytterligare stärka effektivitet i verksamheten och likvärdighet mellan inspektionsavdelningar. En samordningsfunktion har inrättats på GD-staben med centralt placerade verksamhetsutvecklare som tar fram stöd, utbildningar och riktlinjer för olika delar av inspektionen. Syftet har varit att ytterligare tydliggöra linjestyrningen och förbättra kontinuitet i verksamhetsutvecklingen. Den nya samordningsfunktionen har ersatt ett tidigare processbaserat arbets sätt. Under året har även genomförts en översyn av den interna uppföljningen. Syftet har varit att uppdatera data för intern uppföljning samt ta fram en ny styrmodell.

Under 2019 har myndigheten också genomfört en inventering av de regionala avdelningarnas gemensamma organisation. Inventeringen har lett fram till förslag om vissa organisatoriska förändringar som beräknas genomföras från och med 1 juni 2020.

1. Resultatredovisning

1.1 Bedömning av verksamheten 2019

Detta avsnitt innehåller analyser och bedömning av verksamhetens resultat och utveckling utifrån de huvudsakliga uppgifter som åligger Skolinspektionen.

Bedömningarna utgår från både kvalitativa analyser och resultatutveckling. De bedömningsnivåer som används i helhetsbedömningen nedan och även i senare avsnitt om respektive verksamhetsgrenar är:

Gott: Vid en sammanvägd bedömning är resultatet gott i förhållande till målformuleringarna.

Tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet inte väsentligt i förhållande till målformuleringarna.

Inte tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet väsentligt från den nivå som är önskvärd i förhållande till målformuleringarna.

Bedömningsgrunder

Skolinspektionens bedömningar av verksamheten som helhet utgår från den övergripande målbild som myndigheten formulerat och som i sin tur bygger på myndighetens uppgifter som återfinns i myndighetens instruktion, andra föreskrifter eller särskilda beslut. Målbilden är "En skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar."

Bedömningarna har vidare även utgått från de målformuleringar som myndigheten formulerat för att konkretisera målbilden.

1. Vår inspektion påverkar och stärker kvaliteten i svensk skola.
2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.
3. Vi värnar flickors och pojkers samt kvinnors och mäns lika rättigheter när skolan och verksamheter brister.
4. Vi stimulerar skolor till att utvecklas och följer upp att förbättringar genomförs.

I bedömningsgrunderna finns även statistik och uppgifter om produktionens omfattning och kvalitet, vårt utvecklingsarbete och dess effektivitet, vår träffsäkerhet samt hur inspektion och rapporter upplevs samt kommer till nytta.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Strategi och utveckling

För att kunna leva upp till målbilden anpassar Skolinspektionen kontinuerligt sin verksamhet utifrån skolornas och huvudmännens problemområden och våra samlade erfarenheter. Myndigheten har därför under året fortsatt arbetet med att situationsanpassa inspektionen så att varje skola ska få den form av granskning som är mest ändamålsenlig och effektiv för en god skolutveckling.

Den strategi vi valt för att kunna påverka skolorna på det mest effektiva sättet är att, utifrån etablerad forskning och annan kunskap om skolan, fokusera på sådana områden som är avgörande för kvalitet och likvärdighet i skolan. Det innebär att vi i tillsyn och kvalitetsgranskning fokuserar på just de faktorer som inom vart och ett av områdena är avgörande för skolans resultat.

Historik – Omläggning av granskningen

Skolinspektionen har funnits sedan 2008. Den första perioden hade myndigheten ett regeringsuppdrag som angav att alla skolor skulle granskas inom en sexårsperiod. Det genomfördes med relativt jämna resurser per skola. Från 2015 fick myndigheten istället ett regeringsuppdrag som ger stöd för att arbeta mer efter urval och efter risk och väsenlighet. Här är utgångspunkten att resurser i större utsträckning ska läggas främst på skolor där det finns mer risk att elever inte får en utbildning av god kvalitet. Samtidigt ska en rimlig täckning finnas över tid. En behovsanalys har därför utvecklats och förfinats.

Mellan 2015–2018 har Skolinspektionens regelbundna verksamhet främst innehållit tillsyn och denna har varit fokuserad på skolor där det finns större risker för att elever inte når målen. En bastillsyn har också funnits som varit inriktad på fristående skolor.

Från 1 juli 2018 har Skolinspektionen startat en ny granskningsmodell. Den innebär att även kvalitetsgranskning finns med i den regelbundna verksamheten. Syftet är att använda granskningsresurser mer effektivt. Tillsyn används fortsatt när analyser visar att en hög andel elever har svaga kunskapsresultat samt att enkäter visar på negativa resultat. Därutöver används tillsyn då myndigheten får olika signaler om brister och missförhållanden. Kvalitetsgranskning används på ett antal skolor där vi inte i första hand ser risker för brister enligt lagen, men där kvalitet och arbetssätt kan behöva stärkas och utvecklas. Genom att även använda kvalitetsgranskning i den regelbundna verksamheten kan skolor få mer återkoppling. I kvalitetsgranskning kan vi fördjupa bilden av vissa svagheter i utbildningen men även kunna visa på goda exempel och starka arbetssätt.

Kort om samlad produktion och uppföljningsenkäter

Under 2019 fattades totalt drygt 10 200 beslut inom myndigheten jämfört med knappt 11 700 beslut år 2018 (drygt 11 300 år 2017), vilket innebär en fortsatt god produktion². Nedgången kan hänföras till flera aspekter. Antalet anmälningar från för-

---

² Från och med år 2019 räknas även LAN-beslut med i totalt antal beslut. Totalt antal beslut för åren 2018 och 2017 har här räknats om jämfört med tidigare årsredovisningar för jämförbarhetens skull mellan åren.

äldrar och elever har minskat. Det är en faktor som påverkat antalet beslut i tillsyn utifrån individärenden samt hos BEO under året. Vi har inte en samlad bild av orsakerna bakom minskningen av anmälningar. Skolinspektionen har dock bedrivit ett aktivt arbete för att stärka och lyfta fram den lokala klagomålshanteringen. Detta i syfte att elever ska få snabb respons från skolan eller huvudmannen, som har bäst kännedom om eleven, om det finns ett upplevt missförhållande. Vi har också gjort insatser för att öka kunskapen hos huvudmän om regelverket som ska motverka kränkningar av elever.

Skolinspektionen har också som ovan nämnts utökat kvalitetsgranskningen i den regelbundna verksamheten, vilken tidigare helt bestod av tillsyn. Detta har också påverkat den samlade besluts mängden. Tillsyn innehåller ofta fler delbeslut för olika skolenheter. Ett antal tillsynsutredningar har vidare varit komplicerade och krävt resurser liksom det nya arbetet med ägar- och ledningsprövning. Antalet ansökningar om tillstånd har vidare minskat något.

Fler beslut har i år fattats i kvalitetsgranskning. Dessa är ofta mer omfattande jämfört med tillsyn. Prioriteringen att använda mer kvalitetsgranskning har gjorts medvetet i syfte att variera granskningsmetoder och kunna ge skolor och huvudmän mer återkoppling. Skolinspektionen bedömer att kombinationen av tillsyn och kvalitetsgranskning samlat leder till en mer effektiv inspektion och utveckling av skolan.

Totalt har 916 skolenhetsbesök genomförts under året (1 158 besök år 2018 och 1 154 besök år 2017). Generellt visar myndighetens uppföljningsenkäter att våra beslut upplevs komma att leda till förbättringsarbete, våra beslut uppfattas som tydliga och en majoritet åtgärdar de brister vi konstaterat redan vid först uppföljningstillfället. Vidare uppfattas skolinspektörerna ha god kompetens och att mötet med dem bidrar till förbättring av verksamheten.

Den senaste förtroendemätningen som myndigheten genomfört med målgrupperna visar att en majoritet tycker att Skolinspektionens arbete leder till en bättre utbildning i en tryggare miljö. Framst är resultatet mycket gott i målgruppen huvudmän och utbildningsförvaltningar. Generellt är resultatet bättre bland de som känner till myndighetens uppdrag väl.

Mer ingående bedömningar per verksamhetsgren återfinns i anslutning till respektive avsnitt.

Sammanfattad bedömning

Skolinspektionen har kontinuerligt följt upp och omvärldsbevakat hur inspektionens beslut upplevs samt vad forskning säger om effektiv utbildning och undervisning. Vi har också beaktat rapporter från bland annat Riksrevisionen, Statskontoret och OECD. Vidare följer vi aktivt inom ett internationellt samarbete andra länders exempel när det gäller effektiv inspektion samt tar del av andra inspektionsmyndigheters erfarenheter.

Utifrån detta har Skolinspektionen bedrivit ett aktivt utvecklingsarbete. Att förändra kontinuerligt för att använda granskningsresurser effektivt och på bästa sätt är mycket viktigt.

Skolinspektionens har i denna bedömning utgått från olika indikatorer för att visa i vilken utsträckning myndigheten genomför det uppdrag som regeringen givit i instruktion och regleringsbrev. Det handlar om produktion och effektivitet samt träffsäkerhet

i vår behovsanalys. Bedömningen har även utgått ifrån utvecklingsarbete, hur vi hanterat omläggning av arbetssätt samt hur vi har lyckats möta nya uppgifter, till exempel ägar- och ledningsprövning. Som framgår i kommande avsnitt har myndighetens verksamhetsgrenar tillsyn och kvalitetsgranskning var för sig bedömts som goda och verksamhetsgrenen prövning av ärenden har bedömts som tillfredsställande.

Skolinspektionens helhetsbedömning av det samlade resultatet är därför att arbetet har bidragit till målformuleringarna samt målbilden och att resultatet varit **gott** under 2019.

1.2 Kostnader per verksamhet

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa sin verksamhet och resursåtgång uppdelad på tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprovning. Redovisningen ska vidare delas upp på samtliga skol- och verksamhetsformer samt på offentliga respektive enskilda huvudmän. (Se följande sidor.)

Kostnader som avser genomförandet av uppdraget om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov ska särredovisas. (Se not 24, avsnitt 2.4.2 Noter.)

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

11§ Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden [...]. (Se avsnitt 1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd.)

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa [...] 7. kostnader för ombudets verksamhet uppdelat på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301). (Se avsnitt 1.3.2 Tillsyn utifrån individärenden under rubriken Barn- och elevombudet.)

(Skolinspektionens instruktion)

Tabell 1: Intäkter och kostnader per verksamhet, tusentals kronor och procent³

Tillsyn	2019	%	2018	%	2017	%
Intäkt av anslag	245 044		265 234		295 402	
Övriga intäkter	2 288		2 146		1 716	
Summa intäkter	247 292		267 381		297 117	
Kostnader	247 292	60	267 381	64	297 117	73
Resultat	0		0		0	

³ Kostnader för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten tillsyn.

Kvalitetsgranskning	2019	%	2018	%	2017	%
Intäkt av anslag	151 713		135 418		95 905	
Övriga intäkter	1 417		1 096		557	
Summa intäkter	153 130		136 514		96 462	
Kostnader	153 130	37	136 514	33	96 462	24
Resultat	0		0		0	
Tillståndsprövning	2019	%	2018	%	2017	%
Intäkt av anslag	13 685		11 303		10 497	
Övriga intäkter	128		91		61	
Summa intäkter	13 813		11 395		10 558	
Kostnader	13 813	3	11 395	3	10 558	3
Resultat	0		0		0	
Summa Totalt	2019	%	2018	%	2017	%
Intäkt av anslag	410 402		411 956		401 805	
Övriga intäkter	3 833		3 333		2 334	
Summa intäkter	414 235		415 290		404 138	
Kostnader	414 235	100	415 290	100	404 138	100
Resultat	0		0		0	

Tabell 2: Verksamhetskostnader 2019 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent⁴

Skol- resp. verksamhetsform	Tillsyn		Kvalitetsgranskning		Tillståndsprövning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskola	18 717	7,6	0	0	0	0	18 717	6
Förskoleklass	44	0	0	0	38	0,3	82	0
Grundskola	187 112	75,7	52 323	34,2	3 690	26,7	243 124	68
Grundskola särskola	4 205	1,7	25 858	16,9	151	1,1	30 214	3
Fritidshem	1 416	0,6	0	0	0	0	1 416	0
Gymnasieskola	26 805	11	62 828	41,0	8 269	59,9	97 902	17
Gymnasiesärskola	2 102	0,9	0	0	76	0,5	2 178	1
Kommunal vuxenutbildning	4 614	1,7	9 293	6,1	1 268	9,2	15 174	3
SFI	526	0,3	0	0	322	2,3	847	0
Övrigt ⁵	1 752	1,1	2 828	1,8	0	0	4 580	1
Totalt	247 292	100	153 130	100	13 813	100	414 235	100

⁴ Se fotnot 6.⁵ Kommunövergripande ärenden, sameskolor, specialskolor och utlandsskolor.

Tabell 3: Verksamhetskostnader per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett enskild eller offentlig huvudman, tusentals kronor och procent⁶

Verksamhet	Offentlig huvudman		Enskild huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Tillsyn	197 484	79,9	49 809	20,1	247 292	100
Kvalitetsgranskning	116 766	76,3	36 363	23,7	153 130	100
Tillståndsprovning	189	1,4	13 623	98,6	13 813	100
Totalt	314 339	75,2	99 795	24,8	414 235	100

---

⁶ Se fotnot 6.

1.3 Tillsyn

Verksamheten

Ett av myndighetens uppdrag är att genomföra tillsyn. Tillsyn har olika former. Skolinspektionen väljer form av inspektion som bäst motiveras utifrån vilka risker vi ser i huvudmäns och skolors verksamhet samt vilka signaler vi får.

Utveckling av tillsynen

Inom verksamhetsgrenen tillsyn har myndigheten sedan hösten 2018 omprioriterat resurserna så att en större andel riktad tillsyn kan genomföras jämfört med tidigare. Förändringen har genomförts för att möta behovet av att i tillsyn agera efter signal. I den regelbundna tillsynen har vi gjort ett urval som innebär att de skolor med störst risk utifrån elevers kunskapsresultat, enkätresultat med mera har ingått. Från årsskiftet har nya bestämmelser om ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar införts för enskilda huvudmän. Skolinspektionen genomför bedömningar i samband med tillståndsprövning och tillsyn utifrån den nya lagstiftningen. Annan utveckling som skett under året har varit att infoga den nya lagstiftningen kopplat till tidiga stödinsatser i den regelbundna tillsynen. I övrigt har arbetet fokuserat på att utveckla myndighetens utredningsmetoder.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

I tillsyn bedöms bland annat antal tillsynsbeslut, utredningstider, handläggningstider, uppföljningar, återföring och hantering av skarpa ingripanden. Vidare beaktar vi träffsäkerhet i vårt urval, vår risk och väsentlighetsanalys samt hur tillsynen upplevs av de som granskats.

Bidrag till att uppfylla de övergripande målformuleringarna

Skolinspektionen har en bred tillsynsverksamhet som på olika sätt bidrar till målformuleringarna:

- Inom *regelbunden tillsyn* väljs skolor så att myndigheten alltid är på de skolor där det finns störst risk att elever inte får en utbildning som lever upp till skolagens krav. Genom myndighetens närvaro bidrar vi till att kvaliteten säkerställs i enlighet med skolförfattningarna.
- Genom *riktad tillsyn* kan myndigheten snabbt reagera på signaler om missförhållanden.
- Utifrån *etableringskontroll* och *förstagångstillsyn* följer Skolinspektionen upp att skolor som nyligen fått tillstånd kommer igång som planerat så att de kan driva en verksamhet av god kvalitet.
- Inom *tillsyn utifrån individärenden* utreds skolsituationen för en enskild elev. Vi redovisar här även anmälningar till lärarnas ansvarsnämnd för att yrka att en legitimerad lärare ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.
- Genom den *tematiska tillsynen* kan myndigheten fokusera på ett speciellt problemområde så att skolorna bättre kan möta elevernas behov.

Ovanstående inspektionsformer redogörs för mer utförligt i innevarande avsnitt.

En andel på cirka 85 procent av utvalda skolenheter där regelbunden tillsyn genomförs uppvisar brister, vilket påvisar en god träffsäkerhet i urvalet av skolenheter där Skolinspektionen utövat regelbunden tillsyn. Vidare har en andel på cirka 65 procent fått brist i den riktade tillsynen, där besök har gjorts. Sammantaget visar det på att vi haft en god träffsäkerhet. I tidigare tillsynsperiod fanns prioriterad tillsyn och bastillsyn där 80 procent respektive 30 procent hade brist.

En viktig del i inspektionen, inte minst i den regelbundna tillsynen, är att kommunicera resultatet till den skola och de ansvariga som är berörda. Syftet är att stimulera skolutveckling. Detta sker bland annat genom återföring där ansvariga kan få veta hur de ska gå vidare med tillsynens resultat för att åstadkomma förändring. Dialogen med skolan börjar dock långt tidigare genom att inspektörerna går igenom vad som kommer att ske under tillsynen och vilka områden den berör. Skolan kan också själv ta reda på mycket i förväg bland annat genom information på Skolinspektionens webbplats.

Av uppföljningsbesluten framgår att de flesta huvudmän vidtar sådana åtgärder att de kommer till rätta med de brister som konstaterats i tillsynen. Även vid uppföljningar arbetar myndigheten situationsanpassat och gör resursavvägningar för att kunna lägga mer resurser på skolor där det finns allvarigare brister. Det är positivt att 76 procent av rektorerna ansåg att den regelbundna tillsynen i hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet på skolan (74 procent år 2018).

Alla huvudmän har dock inte förmåga eller vilja att rätta till bristerna, vilket leder till att myndigheten kan vara tvungen att ta till de skarpaste åtgärderna för de enskilda huvudmännen, tillfälligt verksamhetsförbud/återkallande av tillstånd. Under perioden 2010-09-27 – 2019-12-31 har myndigheten fattat 29 beslut om återkallelse av tillstånd och en skola fått tillfälligt verksamhetsförbud.

Skolinspektionen förmedlar även vilka skolor som är i störst behov av stödjande strukturer till Skolverkets utvecklingsprojekt, *Samverkan för bästa skola*, för att skolan ska kunna få bästa fortsatta stöd i sin utveckling.

För att Skolinspektionen bättre ska kunna uppmärksamma skolornas arbete med jämställdhetsfrågor har myndigheten utarbetat en handlingsplan för jämställdhet i regelbunden tillsyn. Exempelvis har nya kritiska faktorer som gäller jämställdhet införts i tillsynen utifrån förändringar i läroplanen för förskoleklass och grundskola (från den 1 juli 2019).

Produktion

Myndigheten har under 2019 fattat 709 beslut i regelbunden och riktad tillsyn jämfört med 1 075 förra året. Det innebär 381 beslut i regelbunden tillsyn jämfört med 933 året innan och 328 beslut inom riktad tillsyn jämfört med 142 året innan. I 102 tillsynsärenden har ägar- och ledningstillsyn ingått samt i 102 ärenden har tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått.

Ett lägre antal beslut inom regelbunden tillsyn ligger i linje med omställningen, där ökat fokus ligger på riktad tillsyn och på myndighetens nya verksamhetsgren sedan förra året, regelbunden kvalitetsgranskning. Antalet beslut förra året var också något högre på grund av vissa förskjutningar från tidigare tillsynsperiod.

Myndigheten har ingripit med flera skarpa åtgärder där det funnits behov under året. Det rör 99 viten, 6 återkallanden av tillstånd samt ett beslut om statliga åtgärder för

rättelse. Detta har varit mycket viktiga markeringar för elevers rättigheter. Flera ärenden kring de skarpa ingripandena har varit komplexa och krävt resurser.

Myndigheten genomförde under året 73 etableringskontroller (61 stycken år 2018) och 26 förstagångstillsyner (29 stycken år 2018). Inom tillsyn utifrån individärenden fattades 4 838 beslut jämfört med 5 307 beslut år 2018.⁷ Skolinspektionen fattar många beslut snabbt och på ett transparent sätt. Handläggningstiden för tillsyn utifrån individärenden var exempelvis 81 procent (81 % år 2018) beslutade inom fyra månader.⁸

Under året har Skolinspektionen genomfört en tematisk tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9. I granskningen har 25 huvudmän och 50 grundskolenheter omfattats. Behovsanalysen visade sammantaget på att det finns en risk för att undervisning i nationella minoritetsspråk inte alltid erbjuds och anordnas i den utsträckning som elever har rätt till. Resultaten har publicerats i januari 2020.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillsyn bidragit till målformuleringarna och att resultatet varit **gott** under 2019. Bedömningen grundar sig på genomförda insatser i form av god träffsäkerhet vid val av skolor och rättssäker hantering av ärenden, antal beslut, antal uppföljningar, antal beslut där huvudmannen åtgärdat bristerna, hur myndigheten hanterat skarpa ingripanden. Fortsatt goda resultat i uppföljningsenkäterna har också vägts in. Vidare har handläggningstider som ligger i linje med interna mål också ingått.

Skolinspektionen bedömer även att myndigheten klarat att snabbt tillämpa den nya ägar- och ledningstillsynen samt tillsynen av ekonomiska förutsättningar. Detta har varit ett omfattande arbete.

Under året har även ett utvecklingsarbete inletts för att ytterligare förbättra samordning och uppföljning av myndighetens beslut, vilket kommer att fortsätta under 2020.

---

⁷ Exklusive uppföljningar och begäran om ändring av beslut.

⁸ Beräkningen av handläggningstid inkluderar både Skolinspektionens och BEO:s ärenden, men BEO:s beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist ingår inte i beräkningen.

Ekonomi – Tillsyn totalt

Total kostnad för Tillsyn

Den totala kostnaden för tillsyn uppgick till 247 292 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 267 381 tkr år 2018 och 297 117 tkr år 2017).

Delkostnader för större undergrenar och dess prestationskostnader presenteras i slutet av respektive berört avsnitt nedan.

Den totala kostnaden för tillsyn har fortsatt att minska år 2019 jämfört med 2018 och 2017. Detta beror på att myndigheten har styrt om resurser till regelbunden kvalitetsgranskning, som är en del av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning.

1.3.1 Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn, med mera

Regelbunden tillsyn

De skolor och huvudmän som uppvisar störst risksignaler blir utvalda för regelbunden tillsyn. Urvalet av vilka skolenheter som granskas genom regelbunden tillsyn görs utifrån en riskbedömning av bland annat kunskapsresultat, resultat på Skolinspektionens enkäter samt ekonomiska signaler. När en huvudman blivit utvald för tillsyn granskas huvudmannens ansvarstagande för de skolformer som den ansvarar för. Detta gäller oavsett om det är en offentlig eller enskild huvudman.

Regelbunden tillsyn genomförs utifrån ett bedömningsunderlag där ett fast antal arbetsområden ingår. Före besök genomförs alltid en analys av tillsynsobjektets resultat och inkomna handlingar i kombination med det som Skolinspektionen sedan tidigare vet om huvudmannen/skolenheten. Utifrån denna analys bestäms hur omfattande tillsynsbesöket ska vara, vilka som ska intervjuas samt om observationer ska genomföras.

Tabell 4: Regelbunden tillsyn – antal beslut på huvudmän- och skolenhetsnivå.

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Offentlig	223	407	632	105	239	425
Enskild	17	96	228	36 ⁹	191 ¹⁰	364 ¹¹
Totalt	240	503	860	141	430	789

Minskningen av antalet huvudmän och skolenheter som fått regelbunden tillsyn är en konsekvens av myndighetens beslut att från och med hösten 2018 minska andelen skolenheter som väljs ut inom ramen för den regelbundna tillsynen i syfte att använda resurser till andra inspektionsformer.

Sammanlagt har Skolinspektionen fattat 381 beslut inom ramen för regelbunden tillsyn 2019, varav 141 beslut avser skolenheter.

Trenden att myndigheten i sina skolbesök kommer närmre skolans kärnverksamhet – undervisningen – håller i sig, vilket syns genom att andelen lektionsobservationer som genomförs fortsätter att öka. Sådana gjordes i 95 procent av tillsynerna vid skolenheter (78 procent år 2018, 74 procent år 2017). Sammanlagt gjordes 905 lektionsobservationer vid 134 skolenheter under 2019. Detta innebär att de skolor med starkast risksignaler får en tillsyn där en viktig del av utredningsmaterialet består av lektionsobservationer.

Av de grundskolor som myndigheten granskat inom ramen för regelbunden tillsyn 2019 har 83 procent haft någon brist (80 procent 2018¹², 72 procent 2017). De vanligaste bristerna handlar främst om elevhälsans arbete, skolans arbete med särskilt stöd, trygghet och studiero samt det systematiska kvalitetsarbetet. Av gymnasieskolorna har 90 procent någon brist (83 procent 2018¹³, 72 procent 2017). De vanligaste bristerna är i stort sett desamma som i grundskolan. Att andelen skolenheter med brister har ökat beror på att det enbart är skolor med starka risksignaler som väljs ut.

Om Skolinspektionen konstaterar brister i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen har möjlighet att använda olika verktyg eller sanktioner. Läs mer om detta under avsnitt 1.3.3 *Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen*.

Uppföljning

Innan den regelbundna tillsynen avslutas måste myndigheten konstatera att huvudmannen avhjälpt bristerna. Det vanligaste är att huvudmannen har avhjälpt bristerna

⁹ 12 av de 36 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut.

¹⁰ 103 av de 191 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut.

¹¹ 173 av de 364 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut.

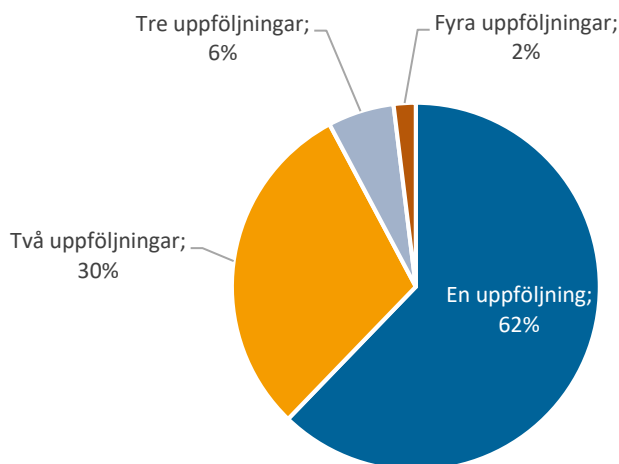
¹² Exkl. beslut i den nya tillsynsmodellen 2018. Inkluderar man dessa beslut är siffran 79 procent.

¹³ Exkl. beslut i den nya tillsynsmodellen 2018. Inkluderar man dessa beslut är siffran 77 procent.

vid den första uppföljningen. I vissa fall gör myndigheten uppföljningar vid två till fyra tillfällen. Under 2019 fattades 499 uppföljningsbeslut i tillsyn. Mer tid har lagts på varje uppföljningstillfälle. Antalet beslut var tidigare högre. Det kan förklaras av att 2017 och 2018 behövde många resterande beslut fattas från uppföljningar inom den tidigare tillsynscykeln.

Av uppföljningsbesluten framgår att de flesta huvudmän liksom tidigare vidtar sådana åtgärder att de kommer tillrätta med de brister som konstaterats i tillsynen. Detta trots att Skolinspektionen skärpt sina rutiner de senaste åren avseende att tillsyner inte ska avslutas innan det är säkerställt att bristen är avhjälpt. Under 2019 hade 62 procent av beslutade och avslutade ärenden med brist åtgärdats vid första uppföljningstillfället. I förra tillsynscykeln (2015–2018) var det 87 procent. Att det är en ökad andel uppföljningar som kräver fler uppföljningsbeslut beror också på att den regelbundna tillsynen nu omfattar de skolor med allra starkast risksignaler. Det vill säga myndigheten ser här fler och mer omfattande brister. Dessutom har myndigheten lagt större fokus och resurser på uppföljningarna.

Diagram 1: Fördelning av antalet uppföljningsbeslut i regelbunden tillsyn innan samtliga brister är åtgärdade, avslutade ärenden 2019

Riktad tillsyn

Inom den riktade tillsynen finns inte några på förhand bestämda bedömningområden utan dessa avgörs utifrån den aktuella signalen och skolans behov. Varje tillsyn blir på det sättet unik.

Riktad tillsyn innebär tillsyn som initieras utifrån en signal, vanligtvis inom ett eller ett par områden på en specifik skola eller hos en huvudman. Riktad tillsyn kan även göras med anledning av att Skolinspektionen inte besökt en skolenhet på länge.

När signalerna gäller enskilda elever omhändertas de inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. När signalerna gäller skolövergripande eller generella frågor, som exempelvis problem med trygghet och studiero, bristande värdegrundsarbete, avsaknad av fungerande undervisning eller vid förekomst av konfessionella inslag i undervisningen genomför myndigheten en riktad tillsyn av det aktuella problemet.

Myndigheten har från och med 2018 utökat omfattningen av riktad tillsyn i syfte att i högre grad kunna agera snabbt utifrån signaler om allvarliga brister i verksamheten. Dessförinnan omfattade sådana tillsyner cirka 15–20 skolenheter per år. Mer detaljerad statistik saknas för åren tidigare än 2018 och redovisas därför inte i tabell 5.

Skolinspektionen har fattat 328 beslut i riktad tillsyn 2019. I 144 ärenden genomfördes besök på plats i verksamheter och i övriga fall inhämtades uppgifter från ansvarig huvudman eller skolenhet på annat sätt. Ärenden som remitterats till huvudmannens klagomålshantering ingår inte i sammanräkningen.

De flesta riktade tillsyner har avsett grundskola eller gymnasieskola, precis som 2018. I ärenden där Skolinspektionen gjort besök i verksamheten har 63 procent av skolenheterna eller huvudmännen haft brister.

Tabell 5. Riktad tillsyn 2019 och 2018.

	2019	2018
Antal beslut där besök ingått	144	69
Antal beslut utan besök	184	73
Totalt	328	142

Tematisk tillsyn

En tematisk tillsyn innebär ofta att Skolinspektionen har sammanställt en riskbild av ett utvalt område som blir föremål för en tematisk tillsyn. Riskbilden utgår från Skolinspektionens samlade erfarenheter av regelbundna tillsyner och kvalitetsgranskningar, samt från forskningsläget och andra utredningar.

Under 2019 har Skolinspektionen genomfört en tematisk tillsyn om *Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9*. Resultatet har publicerats i januari 2020.

Etableringskontroll

Etableringskontroll sker innan en huvudman startar en fristående skolenhet eller utökar befintlig verksamhet. Syftet är att kontrollera att huvudmannen från start har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna.

Etableringskontroll sker inom ramen för Skolinspektionens tillsynsuppdrag. Kontrollen har egna bedömningsområden och genomförs som regel under april och maj inför skolstart på höstterminen. Inför skolstarten höstterminen 2019 genomförde Skolinspektionen 73 etableringskontroller. Av dessa rörde 25 kontroller nyetableringar, vilket är en något lägre andel av etableringskontrollerna jämfört med både 2018 och 2017.

I 13 av etableringskontrollerna konstaterades brister, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Bristerna avsåg till exempel att det inte fanns ändamålsenliga lokaler eller att det inte fanns behöriga lärare samt personal inom elevhälsan anställda. Ett utvecklingsarbete har bedrivits inom myndigheten för att ställa tydliga krav innan en skolenhet startar. Sju av dessa ärenden avsåg nyetablerade skolenheter och sex ärenden avsåg utökning av verksamhet. Alla huvudmän utom en som fick föreläggande i etableringskontrollen 2019 åtgärdade bristerna innan terminen startade. En huvudman har valt att skjuta upp skolstarten på grund av problem med lokaler. Skolinspektionen har därmed inte återkallat något godkännande om tillstånd i etableringskontrollen 2019.

Tabell 6: Etableringskontroller 2019, 2018 och 2017

	2019		2018		2017	
	Nyetable- ringar	Utök- ningar	Nyetable- ringar	Utök- ningar	Nyetable- ringar	Utök- ningar
Antal genomförda etableringskontroller	25	48	24	37	29	40
Antal skolor med brist	7	6	4	1	2	0
Varav återkallanden	0	0	0	0	0	0
Antal skolor som får starta eller utöka verksamheten efter etableringskontroll	25	47	24	37	29	40

Förstagångstillsyn

Skolinspektionen genomför förstagångstillsyn av fristående skolenheter som startar sin verksamhet efter etableringskontrollen. Förstagångstillsynen genomförs under skolenhetens första verksamhetsår. Det huvudsakliga syftet med denna tillsyn är att kontrollera att de fristående skolenheterna startar sin verksamhet i enlighet med beslutet om godkännande. Ett syfte är också att informera om regelverket för att underlätta för skolenheterna att långsiktigt bedriva en verksamhet av god kvalitet och att förekomma framtida brister i utbildningen.

Förstagångstillsynen följer samma process och bedömningsområden som den regelbundna tillsynen, men anpassas något utifrån att skolenheten inte varit igång så länge.

Sammanlagt 26 skolenheter fick förstagångstillsyn 2019, vilket är ungefär lika många som 2018. Antalet förstagångstillsyner beror på hur många skolenheter som fått tillstånd för nyetablering och som angivit att de ska starta under läsåret. Skolinspektionen konstaterade brister i sex grundskoleenheter och fem gymnasieskoleenheter, vilket motsvarar 42 procent av de tillsynade skolenheterna. Den vanligaste bristen i förstagångstillsyn rör elevhälsan. Det handlar både om hur elevhälsan arbetar på skolorna och om att huvudmannen inte har säkerställt tillgång till elevhälsans samtliga kompetenser.

Tabell 7: Antal förstagångstillsyner år 2019, 2018 och 2017

	2019	2018	2017
Grundskola, förskoleklass	15	19	8
Grundsärskola	2	0	1
Gymnasieskola	10	10	1
Gymnasiesärskola	0	0	2
Totalt	26	29	12

Ägar- och ledningstillsyn/prövning samt tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar

Från den 1 januari 2019 ställs nya krav på enskilda huvudmän. Skolinspektionen ska med anledning av de nya bestämmelserna om ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet, regelbundet och på förekommen anledning kontrollera att de nya kraven på insikt och lämplighet, när det gäller enskilda huvudmän som godkänts av Skolinspektionen, alltjämt är uppfyllda. Huvudmannen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten. Skolinspektionen ska inom ramen för sitt tillsynsuppdrag pröva om huvudmannen uppfyller de nya kraven.

Tabell 8: Samlad bild över ägar- och ledningstillsyn/prövning samt tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar, totalt inom tillstånd och tillsyn

	Antal beslut	Antal beslut med brist/avslag	Antal huvudmän/sökande	Antal huvudmän/sökande med brist/avslag
Ägar- och ledningstillsyn/prövning	323	13	153	11
Tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar	323	91	153	45

Ägar- och ledningstillsyn/prövning har genomförts hos 153 huvudmän/sökande och berör totalt 323 beslut inom tillsynsverksamhet och tillståndsprövning. Myndigheten har avslagit ansökan om tillstånd eller konstaterat brister i tillsynen hos 11 huvudmän/sökande. Myndigheten har även prövat huvudmännens/sökandes ekonomiska förutsättningar och gett avslag vid ansökan alternativt funnit brister vid tillsynen hos 45 av huvudmännen.

Ägar- och ledningstillsyn

Skolinspektionen gör inför en tillsyn en utredning och bedömning av vilka som ingår i ägar- och ledningskretsen och även en analys av ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. Krav på erfarenhet eller insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsövning ska finnas kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva skolverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomi. Det räcker med en samlad kompetens inom ägar- och ledningskretsen.

Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska även i övrigt bedömas lämpliga. En bedömning av lämplighet görs med hjälp av underlag från andra myndigheter. Lämplighetsprövningen tar sikte på personliga förhållanden hos var och en i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska vilja och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Ägar- och ledningsprövningar genomförs inom regelbunden tillsyn, etableringskontroll, förstagångstillsyn och kan även bli aktuellt i riktad tillsyn.

Tabell 9: Ägar- och ledningstillsyn 2019

	Antal beslut ¹⁴	Antal beslut med brist	Antal huvudmän	Antal huvudmän med brist
Ägar- och ledningstillsyn	102	5	81	5

Ägar- och ledningstillsyn har genomförts hos 81 huvudmän och berör totalt 102 beslut. I fem fall har myndigheten konstaterat brister hos huvudmännen. I samtliga fem fall handlar det om ägar- och ledningskretsens lämplighet att bedriva skolverksamhet. I två av fallen fanns dessutom brister i ägar- och ledningskretsens erfarenhet och insikt i de olika författningarna. I dessa fall bidrog ägar- och ledningstillsynen till att Skolinspektionen återkallade tillståndet för huvudmännen.

Inom regelbunden tillsyn granskas också att de offentliga huvudmännen inom fritidshem och förskola säkerställer att enskilda huvudmän som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven på insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar samt att huvudmannens ägar- och ledningskrets är lämplig utifrån personliga och ekonomiska förhållanden för att bedriva den aktuella verksamheten. Myndigheten har granskat 27 huvudmäns ansvar för detta inom förskola och 24 huvudmän avseende fritidshem. Myndigheten har konstaterat brister hos två av dessa huvudmän, en avseende förskola och en avseende fritidshem.

Läs mer om Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning under avsnitt *1.6 Tillståndsprövning*.

Tillsyn av ekonomiska förutsättningar

De nya bestämmelserna förtydligar kravet på att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövningen och fortlöpande därefter. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi. Tillsyn av en enskild huvudmans ekonomiska förutsättningar görs i samband med regelbunden tillsyn, etableringskontroll och förstagångstillsyn. Om huvudmannen har bristande ekonomiska förutsättningar ger de nya bestämmelserna möjlighet att förelägga.

Myndigheten har en löpande ekonomisk bevakning av samtliga enskilda huvudmän. En analys av en enskild huvudmans ekonomiska situation till följd av en risksignal kan leda

¹⁴ Antal beslut i tillsynen där ägar- och ledningstillsyn ingått.

till att en planerad regelbunden tillsyn tidigareläggs, eller att tillsyn av en huvudman görs i särskild ordning.

Tabell 10: Tillsyn av ekonomiska förutsättningar 2019

	Antal beslut ¹⁵	Antal beslut med brist	Antal huvudmän	Antal huvudmän med brist
Tillsyn av ekonomiska förutsättningar	102	9	81	8

Tillsyn av ekonomiska förutsättningar har genomförts hos 81 huvudmän och berör totalt 102 beslut. I nio fall har myndigheten konstaterat brister i huvudmännens ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. I ett av fallen bidrog tillsynen av ekonomiska förutsättningar till att Skolinspektionen återkallade tillståndet för huvudmannen.

Läs mer om Skolinspektionens ekonomiska granskning under avsnitt *1.6 Tillståndsprövning*.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation¹⁶

Den totala kostnaden för verksamheten tillsyn¹⁷ exklusive tillsyn utifrån individärenden var 148 601 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 171 165 tkr år 2018 och 210 357 tkr år 2017).

Kostnaden per skolenhet/verksamhet för vilken beslut fattats eller rapport upprättats samt beslut för huvudmän uppgick år 2019 till 161 tkr (motsvarande kostnad var 128 tkr år 2018 och 109 tkr år 2017).

Den totala kostnaden minskar, vilket är i linje med omställningen där ökat fokus ligger på myndighetens nya inspektionsform sedan förra året, regelbunden kvalitetsgranskning. I och med att den regelbundna tillsynen mer och mer har kommit att inriktas på de skolenheter med absolut störst risk, kräver dessa också mer resurser per beslut, vilket i sin tur bidrar till att prestationskostnaden ökat både 2018 och 2019 jämfört med år 2017. Kostnaderna för delar av tillsynen ökar dock samtidigt genom det nya arbetet med ägar- och ledningstillsynen.

¹⁵ Antal beslut i tillsynen där tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått.

¹⁶ Kostnader för regeringsuppdraget Central rättning av nationella prov redovisas inom verksamheten regelbunden tillsyn. Vid beräkning av kostnad per prestation har emellertid regeringsuppdraget lagts utanför. Detsamma gäller tillsynsformen tematisk tillsyn.

¹⁷ Verksamheten innefattar regelbunden, riktad och tematisk tillsyn, etableringskontroll och förstagångstillsyn.

1.3.2 Tillsyn utifrån individärenden

Inkomna anmälningar till Skolinspektionen som handlar om skolsituationen för en enskild elev görs i många fall av vårdnadshavare som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller att eleven inte får det stöd hen har rätt till.

Skolinspektionens regionala avdelningar hanterar alla typer av individärenden förutom ärenden som inte gäller några andra sakfrågor än enbart kränkande behandling, vilka istället hanteras av Barn- och elevombudet. Inom tillsyn utifrån individärenden hanteras också Skolinspektionens utredningar av anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet. En sådan utredning kan leda till att Skolinspektionen gör en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd som beslutar att legitimationen dras in eller ger den anmälde en varning.

En anmälan till Skolinspektionen innebär att en uppgift lämnas till tillsynsarbetet. Myndigheten har möjlighet att inom tillsynen välja hur en fråga ska utredas. En anmälare är inte part och myndigheten är inte ombud för eleven. Skolinspektionen arbetar för att öka dialogen med huvudmän och rektorer. Dels om vikten av en fungerande lokal klagomålshantering så att eventuella brister snabbt kan åtgärdas för den enskilde eleven, dels att ge råd och vägledning kopplat till de återkommande brister som identifierats inom våra individärenden.

Inkomna ärenden

Tabell 11a: Tillsyn utifrån individärenden: Inkomna efter ärendetyp och kön 2019, 2018 och 2017.¹⁸

	Inkomna ärenden								
	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Anmälningar	3 627	4 067	3 978	1 002	1 023	1 035	4 629	5 090	5 013
Flickor	30 %	32 %	30 %	43 %	44 %	43 %	33 %	34 %	32 %
Pojkar	52 %	49 %	49 %	56 %	55 %	56 %	53 %	50 %	50 %
Övriga*	18 %	19 %	21 %	2 %	2 %	1 %	14 %	16 %	17 %
Begäran om ändring av beslut	77	95	97	38	39	53	115	134	150
Flickor	36 %	22 %	23 %	45 %	28 %	42 %	39 %	24 %	29 %
Pojkar	44 %	63 %	62 %	55 %	72 %	58 %	48 %	66 %	61 %
Övriga*	19 %	15 %	15 %	0 %	0 %	0 %	13 %	10 %	10 %
Uppföljningar	2 071	2 246	1 849	327	399	327	2 398	2 645	2 176
Flickor	31 %	30 %	27 %	41 %	47 %	43 %	32 %	33 %	30 %
Pojkar	55 %	55 %	50 %	59 %	53 %	56 %	56 %	55 %	51 %
Övriga*	14 %	15 %	23 %	1 %	0 %	1 %	12 %	13 %	19 %

¹⁸ Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet redovisas i ett separat avsnitt.

	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Öppna ärenden vid årets slut¹⁹	796	902	1 032	351	383	312	1 147	1 285	1 344
Flickor	31 %	31 %	29 %	38 %	42 %	42 %	33 %	35 %	32 %
Pojkar	60 %	61 %	61 %	60 %	56 %	56 %	60 %	59 %	60 %
Övriga*	9 %	8 %	10 %	2 %	2 %	1 %	7 %	6 %	8 %

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Under 2019 har det inkommit totalt 7 142 ärenden inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. I antalet ingår förutom inkomna anmälningar även uppföljningar samt begäran om ändring av beslut. Vid slutet av året hade myndigheten 1 147 öppna ärenden, vilket innebär en fortsatt minskning sedan 2018 och 2017. Detta är en positiv trend.

Totalt minskade antalet inkomna anmälningar om brister med nio procent jämfört med 2018 års nivå. Det är svårt att fastställa vad minskningen beror på men Skolinspektionen har under året fortsatt verka för att ansvaret för att möta enskilda elever i första hand är lokalt. Det har även ägnats en del resurser till huvudmänna- och rektorsdialoger som en del i Skolinspektionens råd- och vägledningssuppdrag.

Fördelningen mellan anmälningsgrunderna är i stort sett densamma jämfört med året innan. Den vanligaste anmälningsgrunden är även 2019 kränkande behandling. Det totala antalet inkomna anmälningar om kränkande behandling är 1 766 stycken, varav BEO hanterat 1 002 stycken. Resterande 764 ärenden omfattar, utöver kränkande behandling, även andra anmälningsgrunder och hanterades därför av Skolinspektionens regionala avdelningar. Andra vanliga anmälningsgrunder är upplevda brister i särskilt stöd och elevens rätt till utbildning.

---

¹⁹ Inklusive BEO:s prövningar av förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

Beslutade ärenden

Tabell 11b: Tillsyn utifrån individärenden: Beslutade ärenden efter ärendetyp och kön 2019, 2018 och 2017.²⁰

	Beslutade ärenden								
	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Anmälningar	3 691	4 236	3 809	1 147	1 071	1 105	4 838	5 307	4 914
Flickor	30 %	32 %	30 %	42 %	42 %	41 %	33 %	34 %	32 %
Pojkar	52 %	50 %	48 %	56 %	56 %	58 %	53 %	51 %	50 %
Övriga*	17 %	19 %	22 %	1 %	2 %	2 %	14 %	15 %	18 %
Begäran om ändring av beslut	75	98	103	34	41	48	109	139	151
Flickor	39 %	19 %	21 %	44 %	27 %	44 %	40 %	22 %	28 %
Pojkar	41 %	65 %	63 %	56 %	73 %	56 %	46 %	68 %	61 %
Övriga*	20 %	15 %	16 %	0 %	0 %	0 %	14 %	11 %	11 %
Uppföljningar	2 119	2 201	1 816	324	391	333	2 443	2 592	2 149
Flickor	31 %	30 %	27 %	40 %	47 %	43 %	32 %	32 %	29 %
Pojkar	55 %	55 %	50 %	59 %	53 %	56 %	56 %	55 %	51 %
Övriga*	14 %	15 %	23 %	1 %	0 %	2 %	12 %	13 %	20 %
Totalt	5 885	6 535	5 728	1 505	1 503	1 486	7 390	8 038	7 214

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Under 2019 fattade Skolinspektionen totalt 7 390 beslut inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. För ett antal ärenden som rör kränkande behandling fattades två beslut, det ena gällde själva anmälningsgrunden och det andra gällde prövning av förutsättningar för skadestånd.

Det totala antalet beslut minskade med åtta procent jämfört med föregående år. Minskningen kan främst härledas till beslut rörande inkomna anmälningar, som minskade med nio procent, från 5 307 stycken 2018 till 4 838 stycken 2019. Antalet fattade beslut i relation till antalet inkomna anmälningar var dock på ungefär samma nivå 2019 jämfört med 2018.

Skolinspektionen följer upp beslut där brister konstaterats och också ärenden som remitterats till huvudmännens klagomålshantering för att kontrollera att huvudmannen vidtagit relevanta åtgärder för den berörda eleven. Under 2019 genomfördes totalt 2 443 uppföljningar, vilket är en minskning med sex procent jämfört med föregående år. Precis som för anmälningar så kan minskningen av antalet beslutade uppföljningar förklaras av att färre ärenden registrerades under 2019 jämfört med 2018.

²⁰ Beslut gällande anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet redovisas i ett separat avsnitt.

Skolinspektionen har under 2019 fattat beslut i 109 ärenden gällande begäran om ändring av beslut, vilket innebär att det görs en ny prövning av ett redan beslutat ärende. Det är en minskning med 22 procent jämfört med föregående år. Minskningen kan delvis förklaras av att antalet inkomna ärenden gällande begäran om ändring av beslut minskade med 14 procent jämfört med 2018, men även av att antalet beslutade ärenden var färre än antalet inkomna under 2019, vilket inte var fallet föregående år.

Andelen beslut som leder till begäran om ändring av beslut är fortsättningsvis relativt låg. De 115 ärenden gällande ändring av beslut som inkom 2019 motsvarar 1,6 procent av alla beslut som fattades under samma år. Motsvarande andel för 2018 var 1,7 procent.

Tabell 11c: Tillsyn utifrån individärenden: Beslutade ärenden efter beslutstyp och kön 2019, 2018 och 2017

	Beslutade ärenden								
	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Totalt	3 691	4 236	3 809	1 147	1 071	1 105	4 838	5 307	4 914
Därav beslut efter fullständig utredning²¹	1 335	1 433	1 239	828	810	852	2 163	2 243	2 091
Varav med brister	922 (69 %)	977 (68 %)	811 (65 %)	523 (63 %)	572 (71 %)	581 (68 %)	1 445 (67 %)	1 549 (69 %)	1 392 (67 %)
Flickor	431	468	387	362	348	359	793	816	746
Varav med brister	286 (66 %)	307 (66 %)	247 (64 %)	242 (67 %)	253 (73 %)	255 (71 %)	528 (67 %)	560 (69 %)	502 (67 %)
Pojkar	832	880	760	462	453	484	1 294	1 333	1 244
Varav med brister	591 (71 %)	628 (71 %)	525 (69 %)	279 (60 %)	313 (69 %)	319 (66 %)	870 (67 %)	941 (71 %)	844 (68 %)
Övriga*	72	85	92	4	9	9	76	94	101
Varav med brister	45 (63 %)	42 (49 %)	39 (42 %)	2 (50 %)	6 (67 %)	7 (78 %)	47 (62 %)	48 (51 %)	46 (46 %)
Därav beslut efter kortare utredning²²	2 356	2 803	2 570	199	170	143	2 555	2 973	2 713
Flickor	29 %	31 %	29 %	46 %	48 %	43 %	31 %	32 %	30 %
Pojkar	46 %	44 %	41 %	49 %	48 %	53 %	47 %	44 %	42 %
Övriga*	24 %	25 %	29 %	5 %	4 %	4 %	23 %	24 %	28 %

²¹ Fullständig utredning innebär att ärendet har sakprövats.

²² Inkluderar följande beslut eller annan hantering av ärenden: avvisning, avskrivning, anmälan överlämnad till huvudmannen för utredning och eventuella åtgärder, anmälan/uppgifter överlämnad till rätt myndighet, uppgifter överlämnade till regelbunden tillsyn.

	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Därav skadeståndsprövningar²³	-	-	-	120	91	110	120	91	110
Flickor	-	-	-	28 %	22 %	26 %	28 %	22 %	26 %
Pojkar	-	-	-	71 %	76 %	71 %	71 %	76 %	71 %
Övriga*	-	-	-	2 %	2 %	3 %	2 %	2 %	3 %

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Handläggningstiden för tillsyn utifrån individärenden

Myndighetens mål är att tillsynen, om den inleds kring en enskild elev, ska genomföras så snabbt som möjligt. I tabellen nedan redovisas andel av beslutade ärenden med handläggningstid inom fyra månader eller kortare samt handläggningstid i genomsnitt för Skolinspektionens regionala avdelningar.

Tabell 12: Handläggningstider för tillsyn utifrån individärenden (exklusive uppföljningar och begäran om ändring av beslut) 2019, 2018 och 2017.²⁴

	2019	2018	2017
Andel av beslutade ärenden med handläggningstider på fyra månader eller kortare	78 %	78 %	80 %
Handläggningstid i genomsnitt (kalenderdagar)	65	74	65

För 78 procent av de ärenden som beslutades under 2019 uppnådde myndigheten en handläggningstid på fyra månader eller kortare, vilket är samma andel som 2018. Under 2019 har däremot den genomsnittliga handläggningstiden, räknat i antal kalenderdagar, minskat jämfört med föregående år.

Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet

Skolverket meddelar legitimationer och Lärarnas ansvarsnämnd har till uppgift att pröva ärenden om varningar och återkallande av legitimationer. Skolinspektionen är den enda instansen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd, LAN, och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.

²³ Beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

²⁴ Tabellen redovisar endast handläggningstider för Skolinspektionens regionala avdelningar. Handläggningstider för BEO redovisas i ett separat avsnitt i årsredovisningen.

Tabell 13: Anmälningar och brottmålsdomar mot lärare och förskollärare, 2019, 2018 och 2017. Öppna, inkomna och beslutade ärenden²⁵.

	2019	2018	2017
Inkomna ärenden	293	396	402
Beslutade ärenden	295	419	393
Avskrivningar - Lärare ej legitimerad	97	140	122
Avskrivningar - Andra skäl	26	53	54
Avslutat utan anmälan till LAN	159	217	206
Anmälan till LAN	13	9	11
Antal öppna ärenden vid årets slut	59	61 ²⁶	85

Under 2019 har Skolinspektionen registrerat totalt 293 ärenden gällande lärares och förskollärares lämplighet och skicklighet. Antalet ärenden har minskat jämfört med föregående år, vilket till viss del kan hänföras till förändrade interna rutiner.

Beslut har fattats i 295 ärenden. Av dessa ärenden har 97 avskrivits därför att utredningen visat att läraren eller förskolläraren saknar legitimation eller att ärendet gällde annan personal i verksamheten.

Av de 295 ärendena har 159 utretts och avslutats utan att någon anmälan har gjorts till LAN och i 13 ärenden har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN. Skolinspektionen kommer fortsätta arbetet med rutiner kring vilka ärenden som ska utredas.

Vid årets slut fanns det 59 öppna ärenden, vilket är en fortsatt minskning sedan 2018 samt 2017.

---

²⁵ Ett fåtal ärenden som har justerats i myndighetens LAN-register efter respektive års slut, exempelvis makuleringar, påverkar utfallet för tidigare år i tabellen. Förändringarna är dock marginella och antalet ärenden korrigeras därför inte i tabellen.

²⁶ Ett ärende som har inkommit under 2017 har makulerats under 2018, därmed 61 öppna ärenden och inte 62 vid årets slut.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten tillsyn utifrån individärenden²⁷ var 98 692 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 96 216 tkr år 2018 och 86 760 tkr år 2017).

Kostnaden per beslutat ärende²⁸ var 12 300 kr år 2019 (motsvarande kostnad var 10 900 kr både år 2018 och år 2017).

Den totala kostnaden har ökat under 2019, vilket kan förklaras av den kraftigt ökade inströmningen av ärenden till Skolväsendets överklagandenämnd och till viss del av ökade kostnader i samband med de processer som Barn- och elevombudet fört i domstol under året. (Kostnader för Barn- och elevombudet och Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom tillsyn utifrån tillsynsärenden.) Exkluderas kostnader för Skolväsendets överklagandenämnds ärenden år 2018 och 2019 så har kostnaden däremot minskat med cirka 600 tkr år 2019. (Mer information om kostnader för Barn- och elevombudet återfinns under nästkommande avsnitt. Motsvarande information för Skolväsendets överklagandenämnd återfinns i avsnitt 1.9.1 *Skolväsendet överklagandenämnd*.)

Prestationskostnaden, som i beräkningarna exkluderar både kostnader för Skolväsendets överklagandenämnd samt Barn- och elevombudets ärenden, har ökat under 2019. Det beror på att antal beslutade ärenden minskat sedan föregående år.

---

²⁷ Kostnader för Barn- och elevombudet och Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom tillsyn utifrån tillsynsärenden.

²⁸ Kostnader för Barn- och elevombudet och Skolväsendets överklagandenämnd exkluderas vid beräkning av prestationskostnaden.

Barn- och elevombudet

Återrapportering

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa

1. hur myndigheten arbetar för att handläggningstiderna för de ärenden som ombudet fattar beslut i ska hållas så korta som möjligt och för att i övrigt säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet,
2. ärendenas antal och innehåll,
3. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
4. de beslut som ombudet har fattat,
5. resultatet av de domstolsprocesser som ombudet har drivit,
6. en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehantering, och
7. kostnader för ombudets verksamhet ska särredovisas och redovisningen ska vara uppdelad på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301).

(Skolinspektionens instruktion)

Inkomna och beslutade ärenden

Under 2019 inkom 1 002 anmälningar (1 023 anmälningar år 2018) om kränkande behandling till Barn- och elevombudet (BEO). Det är en minskning med två procent jämfört med föregående år. De senaste åren har antalet inkomna anmälningar till BEO varit omkring 1 000 per år.

Av de inkomna anmälningarna under 2019 avsåg 89 procent en utsatt elev som gick i grundskolan (85 procent år 2018). Av det totala antalet anmälningar uppgavs att eleven varit kränkt av andra elever i 72 procent av anmälningarna (72 procent även år 2018) och att eleven kränkts av skolans personal i 36 procent av anmälningarna (37 procent år 2018).

I 56 procent av anmälningarna uppgavs att en pojke utsatts för kränkande behandling och i 43 procent gällde anmälan en utsatt flicka. I resterande anmälningar uppgavs att flera elever utsatts för kränkande behandling eller så var elevens kön inte specificerat.

Under 2019 fattade BEO sammanlagt 1 505 beslut (1 503 beslut år 2018). Av det totala antalet beslut avsåg 1 147 stycken inkomna anmälningar (1 071 anmälningar år 2018), 34 stycken begäran om ändring av beslut (41 begäran om ändring av beslut år 2018) och 324 stycken uppföljningar (391 uppföljningar år 2018).

Under 2019 fattades 828 beslut efter fullständig utredning²⁹ (810 beslut år 2018), vilket motsvarar 81 procent av alla beslut gällande inkomna anmälningar som fattades

---

²⁹ Övriga beslut är exempelvis sådana som avskrivits eller överlämnats till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

under året (83 procent år 2018). I 523 av besluten konstaterade BEO att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling, vilket motsvarar en andel på 63 procent av de ärenden som beslutades efter fullständig utredning. Det är en minskning mot 2018 då andelen var 71 procent.

Handläggningstider

Tabell 14: Barn- och elevombudets beslut och handläggningstider för tillsyn utifrån individärenden (anmälningar, uppföljningar och begäran om ändring av beslut) 2019, 2018 och 2017.

	2019	2018	2017
Beslut totalt ³⁰	1 505	1 503	1 486
Andel ärenden med en handläggningstid på fyra månader eller kortare ³¹	93 %	96 %	96 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar) ³²	82	71	67

Den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga ärendetyper under 2019 var 82 kalenderdagar. Genomsnittlig handläggningstid för inkomna anmälningar uppgick till 100 dagar, för begäran om ändring av beslut till 69 dagar och för uppföljningar till 27 dagar.

Under 2019 avgjordes 93 procent av de inkomna ärendena inom fyra månader.

Den genomsnittliga handläggningstiden i dagar per ärende har ökat under 2019, från 71 dagar år 2018 till 82 dagar år 2019. En av anledningarna är att vissa huvudmän haft svårt att inkomma med efterfrågade underlag inom de tidsfrister som givits. BEO har inhämtat uppgifter muntligen från huvudmän i större utsträckning än tidigare för att minska handläggningstiden. Härtill kan konstateras att fler anmälare har haft behov av tolk och att det därför blivit vanligare att handlingar skickats för översättning, vilket medfört ökad tidsåtgång. Därutöver har medial uppmärksamhet riktats mot BEO och i debatten har sakfel förekommit. Inom ramen för ordinarie verksamhet har BEO därför behövt lägga betydande resurser på att besvara allmänhetens frågor för att bemöta sakfel och ifrågasättanden.

Utöver det redan anförda har BEO under 2019, för att kunna uppfylla BEO:s uppdrag och samtidigt hantera de inkomna anmälningarna inom den tidsfrist som BEO har uppsett som mål, påbörjat en utveckling av ärendehantering genom att i ett tidigare skede av handläggningen ha muntlig kontakt med huvudmän för att utreda ärenden. Det förändrade arbetssättet har fått ett positivt utfall då huvudmännens hantering av ett ärende från BEO har förenklats samtidigt som anmälare i flera av dessa fall skyndsamt har fått sina ärenden prövade av BEO.

³⁰ Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

³¹ Beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist ingår inte i beräkningarna.

³² Se föregående fotnot.

Skadeståndsprocesser med mera

Utöver de inkomna anmälningarna fattade BEO även 120 beslut under 2019 (91 beslut år 2018) gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist och överlämnat ärenden till BEO för bedömning om det finns förutsättningar att framställa ett skadeståndskrav mot huvudman.

Under 2019 har sammanlagt 46 beslut om att framställa krav på skadestånd fattats (73 beslut år 2018). Av dessa beslut härrörde 27 stycken från utredningar genomförda av BEO. Övriga 19 beslut om krav på skadestånd härrörde från utredningar genomförda av de regionala avdelningarna, där ärendet således överlämnats till BEO för prövning av förutsättningarna för skadestånd.

Av de 46 besluten om krav på skadestånd gällde 9 stycken kränkningar mellan elever och 37 stycken kränkningar av skolans personal.

Vid årsskiftet 2019/2020 hade huvudmannen i 24 ärenden betalat eller medgivit att betala det framställda kravet på skadestånd i sin helhet och i 10 ärenden hade huvudmannen betalat eller medgivit att betala ett lägre belopp överenskommet efter förlikning. I fem ärenden avvaktades vid årsskiftet huvudmannens inställning till det framställda kravet och i fyra ärenden hade huvudmannen motsatt sig att betala det framställda kravet.

Under 2019 har BEO ingivit stämningsansökan till domstol i fem fall (fyra stycken år 2018) där huvudmannen motsatt sig kravet på skadestånd.

Sammanlagt pågår vid årsskiftet 2019/2020 sju domstolsprocesser. Av dessa är fyra mot en och samma huvudman.

Under 2019 har Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd i ett mål gällande kränkande behandling av skolpersonal. Dom i målet förväntas i början av 2020.

Övrig verksamhet

BEO har under 2019 bedrivit informationsverksamhet genom att medverka vid 39 konferenser, föreläsningar och utbildningar (44 stycken år 2018). Av dessa har Barn- och elevombudet själv medverkat vid 26 tillfällen (22 stycken år 2018). Bland de informationsinsatser som genomförts kan nämnas möten med samtliga elevorganisationer, föreläsningar för skolledare i ett antal kommuner och på rektorsutbildningen samt föreläsning och deltagande vid seminarier i Almedalen.

Under 2019 har frågan om vad lärare får göra och inte göra för att upprätthålla trygghet och studiero diskuterats på politisk nivå och i media. I Almedalen behandlade Barn- och elevombudets seminarium ämnet utifrån gällande rätt. Företrädare för BEO har vid flera tillfällen uppträtt i olika mediala sammanhang för att förklara lagstiftningen och rättspraxis. Under året har även frågan om kränkningar på nätet uppmärksamats. BEO har bidragit med erfarenhet och kunskap om nätkränkningar i skolan genom att bland annat medverka i andra myndigheters och organisationers projekt om nätkränkningar.

BEO har under året haft besök av delegationer från Japan, Frankrike, Litauen och Finland som visat intresse för den verksamhet som Barn- och elevombudet bedriver.

BEO har via telefon och e-post bedrivit rådgivning om den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Telefontiden har även under 2019 uppgått till 15 timmar i veckan. Inom ramen för denna verksamhet har BEO under 2019 således besvarat

en stor mängd telefonsamtal och förfrågningar från skolpersonal, vårdnadshavare och elever. I samband med att BEO har uppmärksammats medialt har en markant ökning av antalet e-post och telefonsamtal från allmänheten inkommit. Under året har antalet e-post och telefonsamtal ökat med 61 procent respektive 24 procent jämfört med föregående år.

Barn- och elevombudet har även under 2019 haft en blogg på portalen elevhälsan.se. Bloggen riktar sig i första hand till elevhälsans personal och handlar om elevers rättigheter i skolan när det gäller kränkande behandling och mobbning.

I december 2019 har BEO anordnat ett seminarium i syfte att – utifrån olika perspektiv – belysa barns och elevers rätt att gå i skolan utan att utsättas för kränkande behandling.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 19 354 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 19 892 tkr år 2018 och 19 775 tkr år 2017). Se även tabell 15.

Kostnaden per beslutat ärende var 12 900 kr år 2019 (motsvarande kostnad var 13 200 kr år 2018 och 13 300 kr år 2017).

Den totala kostnaden för BEO är lägre än år 2018 beroende på att indirekta kostnaderna har minskat, främst avseende BEO:s egna gemensamma kostnader.

De ökade kostnaderna för anmälningar är hänförliga till kostnader i samband med de processer som BEO fört i domstol under året. Kostnaden för informationsinsatser har ökat, vilket kan förklaras med att betydande resurser har tagits i anspråk för att besvara allmänhetens frågor för att bemöta de sakfel och ifrågasättanden som har framförts i debatten under året.

BEO har fattat i princip samma antal beslut under 2019 som under 2018 till en mindre total kostnad vilket gör att prestationskostnaden minskar.

Tabell 15: Kostnader avseende Barn- och elevombudet åren 2019, 2018 respektive 2017.

Verksamhetens intäkter och kostnader, Tkr	2019	2018	2017
Anmälningar	10 801	10 534	10 540
Informationsinsatser	1 528	1 390	1 280
Indirekta kostnader ³³	7 025	7 967	7 955
Summa	19 355	19 892	19 775

³³ Avser BEO:s gemensamma kostnader samt andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

1.3.3 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- erfarenheter från myndighetens tillsyn, där det av redovisningen ska framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. skollagen (2010:800) har använts.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Verktyg och sanktioner

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolenheter och deras huvudmän, bedöms om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. (De vanligaste bristerna återfinns i avsnitt 1.3.1 *Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn, med mera* under rubriken *Regelbunden tillsyn*.) Skolinspektionen har då att ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Vid valet av verktyg beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta. Vissa av Skolinspektionens beslut kan överklagas av huvudmannen hos förvaltningsdomstol. Detta gäller exempelvis beslut om återkallelse, tillfälligt verksamhetsförbud och föreläggande förenat med vite.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

Sett till alla arbetsområden med brist i den regelbundna tillsynen³⁴ av grund- och gymnasieskolor har föreläggande använts i 85 procent av fallen. I 14 procent av fallen har föreläggande förenat med vite använts och i 0,3 procent har anmärkning använts. Avstående från ingripande har inte använts i något av fallen. I de ärenden som avser tillsyn utifrån individärenden³⁵ som prövats i sak under året och där brister konstaterats, har Skolinspektionen i 79 procent av ärendena förelagt huvudmannen att avhjälpa bristerna. I det första beslutet med föreläggande har inget föreläggande förenats med vite. I 2 procent har huvudmannen fått en anmärkning och i 19 procent har Skolinspektionen avstått från att ingripa³⁶.

---

³⁴ Exklusive uppföljningsbeslut.

³⁵ Se föregående fotnot.

³⁶ Enligt skollagen (26 kap. 12 §) får en tillsynsmyndighet avstå från att ingripa om

1. överträdelsen är ringa,
2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller
3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

Vitesföreläggande

Den 1 januari 2015 trädde en skyldighet i kraft för Skolinspektionen att i vissa fall förena ett föreläggande med vite. Vite är ett påtryckningsmedel. Denna skyldighet kompletterar den tidigare möjligheten att förena ett föreläggande med vite. I de fall åtgärder inte vidtas av en huvudman så att bristerna avhjälps, blir en ansökan till domstol om utdömning av vite aktuellt. I de allra flesta fall behövs dock inte ett utdömning eftersom huvudmän rättar bristerna.

Sedan 2010 års skollag började tillämpas den 1 juli 2011 har totalt 586 av Skolinspektionens förelägganden mot huvudmän att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite (487 förelägganden med vite fram till årsslutet 2018). Av dessa har 99 fattats under år 2019 (125 fattades under 2018 och 121 fattades under år 2017).

De beslut inom ramen för den regelbundna tillsynen där Skolinspektionen förenat föreläggandet med vite har gällt skolor där det konstaterats en eller ett flertal allvarliga brister. Det har framför allt gällt arbetsområdena "Extra anpassningar och särskilt stöd" och "Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling". Samma områden har varit de vanligaste att förelägga med vite även inom ramen för den riktade tillsynen. Totalt under 2019 har Skolinspektionen fattat 21 beslut om föreläggande med vite i den riktade tillsynen och 59 i den regelbundna tillsynen.

Av föreläggandena som förenats med vite under år 2019 har 19 avsett tillsyn utifrån individärenden (32 under 2018 och 22 under 2017) framför allt beträffande enskilda elevers rätt till utbildning och särskilt stöd.

De beslutade vitesbeloppen har under år 2019 varit mellan 50 000 kr och 7 000 000 kr och har uppgått till totalt 64,7 miljoner kronor (79,0 mnkr år 2018). Det högsta vitesbeloppet har beslutats i samband med föreläggande vid vite mot Praktiska Sverige AB.

Av förelägganden som förenats med vite år 2019 har sex överklagats under året. Hittills har 14 tillsyner med vitesförelägganden som beslutats under år 2019 kunnat avslutas på grund av att huvudmannen åtgärdat bristerna. För vissa beslut har dock redovisningstiden ännu inte gått ut eller så pågår uppföljning fortfarande.

Återkallande av godkännanden och tillfälliga verksamhetsförbud

Om en enskild huvudman inte har följt ett föreläggande om att avhjälpa brister och missförhållandet är allvarligt får Skolinspektionen återkalla godkännandet att bedriva skolverksamheten. I det fall det är sannolikt att ett beslut om återkallelse eller beslut om statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas och det beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får Skolinspektionen förbjuda huvudmannen att tills vidare driva verksamheten vidare, så kallat tillfälligt verksamhetsförbud. Detta beslut får gälla i högst sex månader.

Skolinspektionen har inte fattat något beslut om tillfälligt verksamhetsförbud 2019. Däremot har Skolinspektionen återkallat godkännandet för sex fristående skolenheter, som drivs av fem olika huvudmän. Den 1 januari 2019 trädde en ny bestämmelse i skollagen ikraft som innebär att ett återkallande kan ske om det i huvudmannens ägar- och ledningskrets finns brister på insikt i gällande lagstiftning, någon i denna krets bedöms som olämplig eller om huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att bedriva skolverksamhet. I tre av fem beslut bidrog ägar- och ledningstillsynen eller tillsynen av ekonomiska förutsättningar till att Skolinspektionen återkallade tillståndet för huvudmännen.

Tabell 16: Antal beslut om återkallanden av godkännande år 2019, 2018 och 2017.

	2019	2018	2017
Beslut om återkallanden av godkännande ³⁷	5 ³⁸	6	0

Processer i förvaltningsdomstol

Skolinspektionen har under året fört ett flertal processer i förvaltningsdomstol.

Myndigheten har under år 2019 i 22 ärenden ansökt om utdömande av vite hos förvaltningsrätten efter att huvudmännen inte följt Skolinspektionens föreläggande som förenats med vite.

Skolinspektionen har även varit part i mål i förvaltningsdomstol efter att huvudmän överklagat Skolinspektionens beslut om föreläggande som förenats med vite.

Vid utgången av år 2019 hade Skolinspektionen 29 pågående processer i förvaltningsdomstol.

Statliga åtgärder för rättelse

Skolinspektionen har under år 2019 för första gången genomfört Statliga åtgärder för rättelse. Beslutet om Statliga åtgärder för rättelse fattades i januari 2019 och avsåg en grundskola i Botkyrka kommun. Insatsen påbörjades i februari 2019 och avslutades i oktober 2019. Insatserna har lett till att Skolinspektionen bedömde att bristerna var avhjälpta.

---

³⁷ Endast skolor återkallade efter brister i verksamheten. Återkallanden på grund av att huvudmannen gått i konkurs/verksamheten upphört och huvudmannen begärt att Skolinspektionen ska återkalla godkännandet ingår ej.

³⁸ Ett beslut omfattar två skolenheter.

1.4 Kvalitetsgranskning

Verksamheten

Kvalitetsgranskning genomförs utifrån syftet att bidra till att höja kvaliteten inom utbildningen. Även kvalitetsgranskning utgår från de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten, men till skillnad från tillsyn så gäller att det utöver lagens krav även finns tydliga kvalitetskriterier framtagna. Dessa grundar sig i forskning och myndighetens beprövade erfarenhet. Målet är en bättre utbildning med fokus på elevernas kunskapsresultat.

Utveckling av kvalitetsgranskning

Under 2019 har myndighetens arbetssätt ändrats. Kvalitetsgranskning har utökats och den används nu till stor del i den regelbundna verksamheten. Med kvalitetsgranskning kan skolor och huvudmän få mer återkoppling kring styrkor och svagheter. Kvalitetsgranskning innebär också att olika aspekter av skolans verksamhet kan granskas på ett djupare sätt. I grenen kvalitetsgranskning ingår både tematisk och regelbunden kvalitetsgranskning.

Annan utveckling som skett under året har varit att finna nya infallsvinklar och nya metoder för urval inom tematisk kvalitetsgranskning. Inom regelbunden kvalitetsgranskning har utvecklingsarbetet handlat om att utveckla metoder för att granska huvudmännen. I övrigt har arbetet fokuserat på att utveckla våra utredningsmetoder.

Bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens kvalitetsgranskning bidrar till Skolinspektionens övergripande målformuleringar (se avsnitt 1.1 *Bedömningsgrunder*) genom

- en behovsanpassad tematisk kvalitetsgranskning som på djupet belyser relevanta områden och
- en regelbunden kvalitetsgranskning som ger en nyanserad återkoppling till huvudmän och skolor samt pekar på utvecklingsområden.

Tematisk kvalitetsgranskning

Syftet med Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar är att granska kvaliteten i skolväsendet och bidra till utveckling genom att lyfta fram viktiga utvecklingsområden genom att granska olika delar av skolornas arbete mer ingående. Granskningarna utgår från nationella mål och riktlinjer med stöd av forskning och beprövad erfarenhet och inriktas mot olika kvalitetskriterier och i vilken utsträckning dessa uppfylls. Det kan till exempel handla om styrning och ledning eller undervisningens kvalitet i olika ämnen. Skolinspektionen bedömer verksamheten på några, oftast slumpvis utvalda, skolor och visar på styrkor och svagheter. Den sammanfattande bilden och Skolinspektionens analys publiceras i en granskningsrapport för att även de som inte deltog i granskningen ska få inspiration till utveckling.

Om Skolinspektionen identifierat utvecklingsområden följer myndigheten efter cirka sex månader upp om verksamheterna genomfört eller planerat för de åtgärder som behövs. Uppföljning kan även ske senare inom ramen för Skolinspektionens regelbundna tillsyn.

För att stimulera även andra skolor att utvecklas, erbjuder Skolinspektionen vanligtvis webinarier där den övergripande rapportens innehåll, resultat och goda exempel diskuteras.

Skolinspektionen erbjuder också skolorna att göra en egen genomlysning med ett verktyg som bygger på självskattningsfrågor, *Kolla dina skola*, som bland annat bygger på resultaten från genomförda kvalitetsgranskningar.

I medeltal ansåg 71 procent av de tillfrågade rektorerna att kvalitetsgranskningen i hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet för verksamheten, vilket är något högre än föregående år, 69 procent. Uppföljningar efter genomförda tematiska kvalitetsgranskningar visar som regel att en klar majoritet av skolorna vidtar relevanta åtgärder och påvisar tydliga förbättringar. Ett exempel på detta under 2019 är uppföljningen av *Utmanade undervisning för högrepresterande elever*.

Vad gäller flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter ska det vara ett integrerat perspektiv i alla tematiska kvalitetsgranskningar. Granskningar där särskilt jämställdhetsperspektivet lyftes fram var exempelvis *Hem- och konsumentkunskap* i årskurs 7–9, där myndigheten såg att jämställdhetsfrågor inte fick det utrymme som avses i kursplanen.

Produktion

Sammanlagt har 12 tematiska kvalitetsgranskningar publicerats under 2019 (14 stycken år 2018). Dessa granskningar utgör en bred mix av aktuella frågor för svensk skola. Under 2019 var antalet besökta skolenheter och andra verksamheter 302, vilket är en minskning jämfört med 2018, då 321 verksamheter besöktes. Två oanmälda granskningar av skolors hantering av nationella prov har genomförts.

Regelbunden kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskningar genomförs från och med hösten 2018 inom ramen för myndighetens regelbundna verksamhet. Granskningen utgår från i förväg fastslagna områden. Utgångspunkten är att myndigheten via inspektion ska ha en hög närvaro på svenska skolor, men att typen av inspektion ska vara situationsanpassad. Ett viktigt syfte med regelbunden kvalitetsgranskning är att kunna ge en nyanserad återkoppling till skolor. Inom varje område bedömer myndigheten hur skolan uppnår Skolinspektionens kvalitetskriterier i förhållande till tre nivåer: *I hög utsträckning, I flera delar, men utvecklingsområden finns* och *I låg utsträckning*. Om bedömningen landar i någon av de två sistnämnda nivåerna får verksamheten i besluten även ett tillhörande utvecklingsområde med rekommendationer som syftar till att höja kvaliteten inom området. När Skolinspektionen besöker skolor granskar inspektörerna därför både det som är välfungerande och det som myndigheten vill att skolan ska fortsätta att arbeta med, samt de delar där kvaliteten är låg och behöver utvecklas.

I samband med beslutet erbjuder myndigheten skolan att få en muntlig återföring av beslutet. Vid en viss angiven tidpunkt efter beslutet ska skolan/huvudmannen i ett svar till Skolinspektionen beskriva på vilket sätt man tagit sig an utvecklingsområdena, och i de fall där det går även beskriva effekterna av arbetet.

En enkätundersökning avseende den regelbundna kvalitetsgranskningen genomfördes för första gången under 2019. Av tillfrågade rektorer ansåg 84 procent att den regelbundna kvalitetsgranskningen kommer att bidra till deras skolas förbättringsarbete.

Produktion

Sammanlagt har 324 beslut fattats inom regelbunden kvalitetsgranskning under 2019 jämfört med 87 beslut år 2018. Under 2019 har modellen för regelbunden kvalitetsgranskning utvecklats för att utöver grundskolor även innefatta gymnasieskolor och huvudmannanivå samtidigt som inspektionsformen blivit mer inarbetad, vilket tillsammans bidragit till att antalet beslut ökat under året.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med kvalitetsgranskningen, både den tematiska och den regelbundna, bidragit till målformuleringarna och att resultatet varit **gott** under 2019. Bedömningen grundar sig på genomförda insatser i form av exempelvis stort antal beslut inom den regelbundna kvalitetsgranskningen och goda resultat i uppföljningsenkäterna inom regelbunden kvalitetsgranskning och i uppföljningsenkäterna inom den tematiska kvalitetsgranskningen.

Även tematiska granskningar grundar sig på en behovsanalys. Att de ämnen Skolinspektionen valt, att granskningarna har varit aktuella och relevanta visar sig till exempel i att myndigheten funnit utvecklingsområden för ett stort antal skolor.

Det har dessutom funnits intresse från skolans aktörer och media. De övergripande rapporterna har uppmärksammats och spridits. De används som underlag lokalt, men också till exempel i statliga utredningar.

Ekonomi – Kvalitetsgranskning totalt

Total kostnad för kvalitetsgranskning

Den totala kostnaden för kvalitetsgranskning uppgick år 2019 till 153 130 tkr (motsvarande kostnad var 136 514 tkr år 2018 och 96 462 tkr år 2017³⁹).

Delkostnader för tematisk respektive regelbunden kvalitetsgranskning och dess prestandekostnader presenteras i slutet av respektive avsnitt nedan.

Den totala kostnaden för kvalitetsgranskning har fortsatt att öka år 2019 jämfört med 2018 och 2017. Detta beror på att myndigheten har styrt om resurser till regelbunden kvalitetsgranskning från regelbunden tillsyn.

---

³⁹ Regelbunden kvalitetsgranskning tillkom som ny inspektionsform först under år 2018 därav betydligt lägre kostnad år 2017.

1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning

Tematiska kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och riktlinjer inom ett avgränsat område. Syftet är att belysa status för kvalitet inom det specifika området i de granskade verksamheterna. Bedömningarna av kvalitet utgår från författningarnas krav samt utifrån forskning, kunskap och beprövad erfarenhet.

Granskningarna utgår från en behovsanalys och kan gälla undervisningens innehåll och form i ett skolämne eller behandla ett särskilt tema såsom övergångar mellan olika årskurser eller styrning av olika skolformer. Granskningen leder vanligtvis till både verksamhetsbeslut och en övergripande rapport.

Granskningarna bedrivs i projektform där även forskare och andra sakkunniga som regel ingår i en tillhörande referensgrupp.

Skolinspektionens resultat presenteras utöver de övergripande rapporterna också genom exempelvis webinarier, konferenser, Almedalen och debattartiklar. Läs mer om detta under avsnitt 1.7 *Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete* under rubriken *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

I samband med vissa granskningar utarbetas också olika typer av verktyg, till exempel "kolla din skola – yrkesprogrammen" (se Skolinspektionens webbplats).

Under 2019 har Skolinspektionen publicerat 12 kvalitetsgranskningsrapporter (2018 var antalet 14). Utöver publicerade och i denna årsredovisning sammanfattade tematiska kvalitetsgranskningar, pågick vid årsskiftet 2019/2020 ytterligare 10 tematiska kvalitetsgranskningar som är planerade att publiceras under 2020.

Publicerade granskningar 2019:

- Fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion
- Betygssättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3
- Musikundervisning i grundskolan årskurs 7–9
- Studie- och yrkesvägledning i undervisningen på gymnasiala yrkesprogram
- Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet – förutsättningar och arbetsformer i grundskolan
- Hem- och konsumentkunskap i årskurs 7–9
- Kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå – granskning av huvudmäns och rektorers arbete för flexibilitet och individanpassning
- Digitala verktyg i undervisningen – matematik och teknik i årskurs 7–9
- Undervisning i yrkesämnena djur och ellära
- Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad – Huvudmännens uppföljning av kvalitet
- Huvudmannens arbete för kontinuitet på skolor med många rektorsbyten – Utan spaning ingen aning
- Gymnasieskolans demokratiuppdrag⁴⁰

---

⁴⁰ Upprättad PM diarieförd i ärendet.

Besök i slutförda kvalitetsgranskningar

Tabell 17: Antal skolor/verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under 2019, 2018 respektive 2017.

Verksamhetsform	Huvudman	2019		2018		2017	
		Tema-granskningar	Ämnes-granskningar	Tema-granskningar	Ämnes-granskningar	Tema-granskningar	Ämnes-granskningar
Antal projekt totalt		7	5	12	2	13	-
Grundskola	Kommunal	40	60	93	19	115	-
	Fristående	8	20	26	3	26	-
Gymnasieskola	Kommunal	58	31	99	-	70	-
	Fristående	16	23	16	-	7	-
Särskola	Kommunal	-	-	10	-	-	-
	Fristående	-	-	1	-	-	-
Förskola	Kommunal	-	-	11	-	124	-
	Fristående	-	-	4	-	32	-
Särskilda utbildningsformer	Kommunal	-	-	-	-	20	-
	Fristående	-	-	-	-	-	-
Vuxenutbildning		46	-	-	15	-	-
Fritidshem	Kommunal	-	-	19	-	-	-
	Fristående	-	-	5	-	-	-
Totalt antal skolenheter / verksamheter		168	134	284	37	394	-

Oanmälda granskningar

I oanmälda granskningar gör myndigheten en samlad insats där en avgränsad del av verksamheten granskas på många skolenheter under en begränsad tid. De oanmälda granskningarna av nationella prov som publicerades under 2019 resulterade i både tillsyns- och kvalitetsgranskningsbeslut samt två övergripande rapporter.

Två oanmälda granskningar har slutförts under 2019:

- Gymnasieskolors hantering av nationella prov – oanmäld granskning 2018
- Skolors hantering av nationella prov – oanmäld granskning vårterminen 2019

Tabell 18: Huvudmän och berörda kommuner i oanmälda granskningar 2019–2017

	2019	2018	2017
Antal avslutade oanmälda granskningar	2	-	2
Antal berörda huvudmän	84	-	84
Antal berörda kommuner	55	-	67

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation⁴¹

Den totala kostnaden för verksamheten tematisk kvalitetsgranskning var 75 029 tkr år 2019 (kostnad var 86 918 tkr år 2018 och 96 462 tkr år 2017).

Kostnaden i genomsnitt för de 12 avslutade tematiska kvalitetsgranskningarna 2019 var 4 847 tkr (motsvarande kostnad 4 553 tkr år 2018 och 5 531 tkr år 2017)⁴².

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats⁴³ var 197 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 207 tkr år 2018 och 172 tkr år 2017).

År 2019 avslutades⁴⁴ 12 tematiska kvalitetsgranskningar jämfört med 14 år 2018 och 13 år 2017. Samtidigt minskade den totala kostnaden för tematisk kvalitetsgranskning under samma period.

Vissa kvalitetsgranskningar har haft lägre kostnader än övriga exempelvis på grund av att inga granskningsbeslut fattats för granskade skolenheter, vilket bidragit till att kostnaden per skola/verksamhet minskat marginellt.

1.4.2 Regelbunden kvalitetsgranskning

Sedan hösten 2018⁴⁵ genomförs kvalitetsgranskningar inte bara i projektform utifrån olika teman utan även inom ramen för myndighetens regelbundna verksamhet. Utgångspunkten för införandet av en regelbunden kvalitetsgranskning är att myndigheten via inspektion ska ha en hög närvaro på svenska skolor, men att typen av inspektion ska vara behovsanpassad. De skolor som inte uppvisar stora risksignaler, och därmed troligen inte bedriver verksamhet som bryter mot lagens krav, kan ändå ha behov av att utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Genom att utifrån bestämda bedömningsgrunder granska kvaliteten på dessa skolors arbete, kan myndigheten hitta och sprida goda exempel samt bidra till att identifiera utvecklingsbehov för att öka kvaliteten på de skolor som får en sådan granskning.

---

⁴¹ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella gransknings totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

⁴² Oanmälda granskningar ingår ej i dessa beräkningar på grund av annan karaktär på granskningen.

⁴³ Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats är ett oviktat medel av genomsnittskostnaden per granskning.

⁴⁴ Med antal avslutade menas här antal publicerade tematiska kvalitetsgranskningsrapporter.

⁴⁵ Modellen för regelbunden kvalitetsgranskning har utvecklats för en skolform och nivå i taget. Sedan hösten 2018 har myndigheten inom ramen för den regelbundna kvalitetsgranskningen granskat grundskolor och från och med våren 2019 gymnasieskolor. Under året har även granskningar på huvudmannanivån påbörjats.

Bedömningarna i besluten görs utifrån framtagna kvalitetskriterier där fyra bedömningsområden ingår vid granskning av grundskolan och gymnasieskolan och två vid granskning av huvudmän. Innan verksamhetsbesöket genomförs en analys av nationell statistik, så som kunskapsresultat och Skolinspektionens enkät, samt begärd information från verksamheten. Skolbesöken är upplagda med lektionsobservationer samt intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektor.

Tabell 19: Regelbunden kvalitetsgranskning; Beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå		Antal beslut på skolenhetsnivå	
	2019	2018	2019	2018
Offentlig	13	83	242	83
Enskild	0	4	69 ⁴⁶	4
Totalt	13	87	311	87

Under 2019 har Skolinspektionen fattat totalt 324 beslut inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning, varav 311 avser skolenheter. Under våren genomfördes en pilot för regelbunden kvalitetsgranskning avseende huvudman som omfattade nio beslut. Dessa ingår inte i statistiken.

Av de 311 granskade skolenheterna under 2019 var det 21 som bedömdes ha hög kvalitet inom samtliga fyra bedömningsområden⁴⁷. De övriga 290 skolenheterna bedömdes ha ett eller flera områden där de behöver förbättra sitt arbete, varav 2 skolenheter bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning på samtliga fyra områden. Resultaten kommer att kommenteras mer utförligt i Skolinspektionens årsrapport.

Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och ger rekommendationer på hur ett sådant arbete skulle kunna påbörjas. Det var vanligast att en skola fick ett utvecklingsområde inom områdena rektors ledarskap eller undervisning. Utifrån de identifierade utvecklingsbehoven begär Skolinspektionen av huvudmannen en skriftlig redovisning av åtgärder. Utifrån huvudmannens redovisning fattar myndigheten sedan ett uppföljningsbeslut. Under 2019 har Skolinspektionen fattat 230 uppföljningsbeslut.

Under 2019 gjordes 2 200 lektionsobservationer vid 311 skolenheter inom ramen för den regelbundna kvalitetsgranskningen.

⁴⁶ 2 av de 69 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut

⁴⁷ Skolinspektionen bedömer i sin granskning kvaliteten på skolornas arbete inom fyra områden: *rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero* samt *bedömning och betygssättning*. För varje område som granskas gör myndigheten en bedömning av i vilken utsträckning skolan möter Skolinspektionens kvalitetskriterier: *hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns* eller *i låg utsträckning*.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten regelbunden kvalitetsgranskning var 78 100 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 49 596 tkr år 2018).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut eller beslut för huvudmän fattats var 241 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 570 tkr 2018).

Den totala kostnaden för regelbunden kvalitetsgranskning har ökat under år 2019, vilket är helt i tidigare beskriven linje där resurser överförts från den regelbundna tillsynen till den regelbundna kvalitetsgranskningen och den riktade tillsynen.

Kostnaden per skola/verksamhet har minskat, vilket har att göra med att betydligt fler ärenden beslutats 2019 samt att andelen kostnader för utveckling minskat när verksamheten pågått en tid.

1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning

1.5.1 Skolenkäten

Skolenkäten är en webbundersökning som Skolinspektionen riktar till elever i årskurs 5, 9 och gymnasiets år 2, vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grund- och grundskola samt pedagogisk personal på grund- och gymnasieskolor.

Resultaten från Skolenkäten utgör ett viktigt underlag vid både tillsyn och kvalitetsgranskning och utgör en del av myndighetens risk- och väsentlighetsanalys. Enkätens frågor utgår från de områden som är föremål för regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning.

Skolenkäten är en totalundersökning i de utvalda målgrupperna och riktar till rikets samtliga grund-, grundsär- och gymnasieskolor under en tvåårsperiod. År 2019 deltog 3 445 skolenheter från 537 huvudmän. (Motsvarande antal för år 2018 var 2 990 skolenheter från 525 huvudmän). Totalt omfattade Skolenkäten under 2019 knappt 436 000 enkätsvar (år 2018 drygt 339 000).

I totalrapporterna för respektive enkätomgång, som finns publicerade på Skolinspektionens webbplats⁴⁸, redovisas resultaten i sin helhet. I rapporterna framgår vilka offentliga och enskilda huvudmän som ingick i undersökningen respektive enkätomgång. Rapporter på skolenhets- och huvudmannanivå finns även publicerade på Skolverkets webbplats⁴⁹. Resultaten från Skolenkäten utgör även underlag till Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) rapporter Öppna jämförelser samt databasen Kolada avseende grund- och gymnasieskolan⁵⁰.

---

⁴⁸ <https://www.skolinspektionen.se/sv/Statistik/statistik-fran-skolenkaten/>

⁴⁹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE&termin=>

⁵⁰ <https://skl.se/tjanster/merfranskl/oppnajokforelser/grundskola.761.html>
<https://skl.se/tjanster/merfranskl/oppnajokforelser/gymnasieskola.1022.html>

1.5.2 Ombedömning av nationella prov

Återrapportering

Kostnader som avser genomförandet av uppdraget om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov ska särredovisas.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

På uppdrag av regeringen har Skolinspektionen redovisat ombedömningen av 27 772 nationella delprov som genomfördes i grundskolan och gymnasiet under 2018, och inom den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå under 2017. I undersökningen ingick 393 skolenheter. De publicerade resultaten används som underlag i tillsyn och i kvalitetsgranskning.

Kostnader som avser genomförandet av uppdraget om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov särredovisas (se not 24, *avsnitt 2.4.2 Noter*).

1.5.3 Vägledning inför utbildning och yrkesval

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

- erfarenheter av tillgången till personal med kompetens att tillgodose behovet av vägledning inför utbildning och yrkesval hos flickor och pojkar samt unga kvinnor och män i grundskolan och grundsärskolan samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Även under 2019 finns det huvudmän och skolenheter, på såväl grund- som gymnasienivå, som haft brister i att säkerställa tillgången till personal med kompetens att tillgodose behovet av vägledning inför utbildning och yrkesval. Skolinspektionens erfarenheter pekar på att studie- och yrkesvägledningen i större utsträckning skulle behöva bli en kontinuerlig och integrerad del i elevernas undervisning, där lärare kan ta stöd av studie- och yrkesvägledare. Tendensen kvarstår från tidigare år, nämligen att studie- och yrkesvägledningen begränsas till enskilda satsningar inför gymnasievalet och att det i årskurs 1–6 flera gånger saknas ett organiserat och aktivt arbete. Det finns även gymnasieskolor och gymnasiesärskolor där elever saknar tillräcklig tillgång till studie- och yrkesvägledning eller där personal anställts för studie- och yrkesvägledning som inte har avsedd utbildning för sådan verksamhet. I tillsyn fångar vi numera också upp om studie- och yrkesvägledningen ger eleverna möjlighet att pröva och utveckla

sina intressen oberoende av könstillhörighet. Skolinspektionens erfarenhet är att flera skolor saknar ett strategiskt och systematiskt arbete på detta område, vilket kan få till följd att elever får sämre förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Skolinspektionen har under året även uppmärksammat behovet av strategisk styrning av arbetet med studie- och yrkesvägledning genom två tematiska kvalitetsgranskningar. I en tematisk kvalitetsgranskning om fortsatta utbildningsvägar efter språkintröskning uppmärksammas att vägledning som en kritisk resurs för nyanlända elever inte tillräckligt synliggörs i huvudmäns och rektorers styrning och kvalitetsarbete, trots att dessa elever har behov av kontinuerlig vägledning, i synnerhet i samband med byten mellan program och skolformer. Även Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledningen i undervisningen på yrkesprogram i gymnasiet visar att huvudmäns och rektorers strategiska styrning och ledning av studie- och yrkesvägledning behöver utvecklas. Granskningen visar också att arbetet med studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse har låg prioritet. Studie- och yrkesvägledningen på yrkesprogram blir ofta programnära och inte tillräckligt anpassad utifrån en föränderlig arbetsmarknad och beaktar inte heller yrkesprogrammets särskilda riskbilder vad gäller den relativt höga andel elever vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning.

1.5.4 Behöriga lärare och förskollärare

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

- hur huvudmännen arbetar för att säkerställa att behöriga lärare och förskollärare används för undervisningen och hur huvudmän, rektorer och förskolechefer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

De utmaningar svensk skola står inför vad gäller bristen på utbildad personal kvarstår. Skolinspektionens erfarenheter från regelbunden tillsyn visar att skolhuvudmän, för att säkerställa tillgången till personal, fortsatt använder sig av den undantagsregel som innebär att obehöriga lärare kan användas för undervisning under en tidbegränsad tid. Att undantagsregeln används i stor utsträckning är ett mönster som Skolinspektionen uppmärksammat under ett flertal år. Skolinspektionen vill dock understryka vikten av att skolhuvudmän säkerställer att den personal som undervisar utan behörighet är lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt har en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.⁵¹ Det är vidare viktigt att skolhuvudmän och rektorer ger det stöd och de förutsättningar som är nödvändiga för att personal utan behörighet ska kunna bedriva en undervisning av god kvalitet.

---

⁵¹ 2 kap. 18 § skollagen.

Under året har Skolinspektionen genomfört ett antal kvalitetsgranskningar som berört personalens möjligheter till nödvändig kompetensutveckling. Årets granskningar visar sammantaget att huvudmän och rektorer behöver bli bättre på att följa upp personalens behov av kompetensutveckling och i större utsträckning bör erbjuda undervisande lärare det stöd och de utvecklingsinsatser som kan innebära en fördjupning eller breddning kopplad till det aktuella granskningsområdet.⁵² Bland annat visar resultat från en av granskningarna att undervisningen på de skolor där lärare fått möjligheten att fördjupa sin kunskaper inom ämnet hade högre kvalitet på undervisningen än på de skolor där lärarna inte gavs samma möjligheter.⁵³

1.5.5 Tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkesutbildningsområdet

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

- erfarenheter från tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkesutbildningsområdet.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Skolinspektionen har under 2019 genomfört fyra tematiska kvalitetsgranskningar som på olika sätt berör yrkesutbildningsområdet inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Granskningen av undervisning i två yrkesämnen i gymnasieskolan, ellära och djur, visar att två tredjedelar av de granskade skolorna behöver utveckla undervisningen för att eleverna ska ges goda möjligheter att utveckla ett gott yrkeskunnande. På hälften av skolorna finns få möjligheter till praktisk övning för eleverna och få arbetsuppgifter utformades för att vara autentiska och relevanta för det kommande yrkeslivet. I granskningen av studie- och yrkesvägledning på gymnasieskolans yrkesprogram framkom att arbetet med studie- och yrkesvägledning har låg prioritet hos de granskade huvudmännen och rektorerna. Eleverna får kunskaper om det programnära yrkes- och arbetslivet, men studie- och yrkesvägledningen integreras inte tillräckligt i undervisningen utifrån elevernas behov av kunskaper om studier och yrken.

Inom den kommunala vuxenutbildningen genomfördes en granskning av huvudmäns och rektorers arbete för flexibilitet och individanpassning av undervisningen. Trots att utbildningen ska bedrivas kontinuerligt under året är terminer med antagning två gånger om året och sommaruppehåll vanligt i den skolförlagda undervisningen. Granskningen visar också att individanpassning varierar stort mellan distansundervisning, skolförlagd undervisning och flexundervisning, och lärarna tar inte del av elever-

---

⁵² Skolinspektionen (2019). *Musikundervisning i grundskolan årskurs 7–9*; Skolinspektionen (2019). *Hem- och konsumentkunskap i grundskolan*; Skolinspektionen (2019). *Undervisning med digitala verktyg*; Skolinspektionen (2019). *Undervisning i yrkesämnena ellära och djur*.

⁵³ Skolinspektionen (2019). *Musikundervisning i grundskolan årskurs 7–9*. s. 34

nas individuella studieplaner. Under året har Skolinspektionen även granskat yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad där fokus har varit på huvudmännens uppföljning av utbildningens kvalitet. Kommunen har kvar huvudmannaansvaret för utbildningen, även om en enskild utbildningsanordnare utför utbildning åt kommunen. Resultatet från granskningen visar att huvudmännens uppföljning försvåras av att avtalen mellan kommunen och utbildningsanordnaren ofta är allmänt hållna och inte tar sikte på förväntad kvalitet. Huvudmännens uppföljning sker ofta genom olika former av nyckeltal och statistik, men det saknas ofta en analys av vad det redovisade resultatet innebär för verksamheten.

Inom tillsynen av gymnasieskolan har brister kunnat konstateras kopplat till det arbetsplatsförlagda lärandet. Brister har handlat om handledarens kunskaper och erfarenheter av uppdraget och omfattningen av det arbetsplatsförlagda lärandet. Ett antal brister har även handlat om huruvida elever ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning, samt hur elever på introduktionsprogram förbereds för arbete eller studier. När det gäller tillsynen av vuxenutbildningen kan inte resultaten särskiljas för de elever som går yrkeskurser från de som går studieförberedande kurser. Men eftersom det är många yrkeskurser som genomförs vill Skolinspektionen peka på att de brister i flexibilitet som finns inom vuxenutbildningen får konsekvenser för yrkesutbildningarna.

1.6 Tillståndsprövning

Verksamheten

Skolinspektionen prövar ansökningar om att starta en ny fristående skola eller utöka en befintlig fristående skola utifrån skollagen med tillhörande förordningar och läroplaner. Myndigheten prövar även förändringar avseende befintliga skolor vid särskilda skäl med hänsyn till elevers möjlighet att fullfölja sin utbildning. Därutöver prövas andra typer av ansökningar, till exempel ansökningar om betygsrätt och skolförordningsfrågor. Skolinspektionen följer upp beslut om godkännande eller rätt till bidrag i nära anslutning till att beslutet fattats och sprider även kunskap om vad som krävs för att börja bedriva en sådan verksamhet som avses i 2 kap. 7 § skollagen.

Utveckling

Redogörelse för utveckling inom tillståndsprövning återfinns under rubriken för det särskilda återrapporteringskravet *Insatser för en hög effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman* längre fram i detta avsnitt.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

Bedömningsgrunder

I Skolinspektionens målbild anges fyra målformuleringarna som konkretiserar myndighetens bidrag till myndighetens övergripande mål om en skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Nedan anges den målformulering av dessa som är relevant för verksamhetsgrenen tillståndsprövning:

2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens tillståndsprövning bidrar till målformuleringen genom

- att ärenden prövas effektivt, likvärdigt och på ett transparent sätt.

Sedan den 1 januari 2019 genomförs ägar- och ledningsprövning av den som önskar starta en fristående skola. Samtidigt infördes även en avgift för sökande om godkännande som huvudman för fristående skola. De nya bestämmelserna omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet. Bestämmelserna förtydligar även kravet på att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövning samt att kraven fortlöpande är uppfyllda.

Enligt Skolinspektionens uppföljningsenkät upplever 90 procent av de sökande i stor utsträckning att ansökningsblanketter är tydliga och lätta att fylla i (73 % år 2018) och 91 procent att besluten är tydliga i sin helhet (81 % år 2018).

Bland skolorna som nyligen kommit till start och som fått förstagångstillsyn 2019 uppvisade 42 procent brister, vilket är i nivå med 2018 (41 %) och något färre än 2017 (50 %). Det innebär att merparten av skolorna hade förutsättningar att bedriva verksamheten från start. (se avsnitte 1.3.1 *Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn, med mera under rubriken Förstagångstillsyn*).

Produktion

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår. Under 2019 fattades 71 procent av ansökningarna före detta datum. Det är en lägre andel än tidigare, 98 procent både år 2018 och 2017. Detta kan framför allt förklaras med att nya bestämmelser om ägar- och ledningsprövning infördes den 1 januari 2019, vilket har medfört ett mer omfattande utredningsarbete vid tillståndsprövning. Majoriteten av besluten som inte beslutades före den 1 oktober 2019 avsåg ansökningar där det pågick ägar- och ledningsprövning eller avsåg huvudmän där det pågick regelbunden tillsyn. Skolinspektionen avvaktade beslut i fråga om tillsynen innan beslut om tillstånd fattades.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillståndsprövning bidragit till målformuleringarna och att resultatet varit **tillfredsställande** under 2019. Bedömningen grundar sig på att andelen beslut som fattats inom fastställt beslutsdatum minskat under 2019, men att det ändå ligger på en acceptabel nivå. Merparten av de som godkänns som huvudman för en fristående skola har också visat sig ha förutsättningar att driva verksamheten enligt myndighetens årligt återkommande uppföljning.

Skolinspektionen bedömer dock att arbetet med att tillämpa den nya ägar- och ledningsprövningen samt prövningen av ekonomiska förutsättningar i huvudsak har löpt enligt plan.

Ekonomi – Tillståndsprövning totalt

Total kostnad för tillståndsprövning

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 13 813 tkr år 2019 (motsvarande kostnad var 11 395 tkr år 2018 och 10 558 tkr år 2017).

Prestationskostnader presenteras i slutet av avsnittet nedan.

Den totala kostnaden för Tillståndsprövning har ökat år 2019 jämfört med tidigare, vilket förklaras av det merarbete och därmed merkostnad som de nya bestämmelser om ägar- och ledningsprövning inneburit. Prestationskostnaden presenteras under rubriken *Ekonomisk redovisning* längre fram i detta avsnitt.

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- En analys av utvecklingen av antalet ansökningar om godkännande som huvudman för en fristående skola, handläggningstider när det gäller ansökningar om så kallad betygsrätt, myndighetens beslut i nämnda ärenden om godkännande och betygsrätt samt resultat av eventuella överklaganden av besluten.
- Insatser för en hög effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman.
- Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Tabell 20: Antal ansökningar respektive beslutade ärenden 2019, 2018 och 2017, efter typ av ärende.

Ansökningar	2019	2018	2017
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	230	324	241
Beslut	2019	2018	2017
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	230	324	239
Omprövning av beslut om fristående skola	49	56	81
Beslut om betygsrätt för vuxenutbildning	42	62	40
Beslut om undervisning på engelska	12	7	13
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	2	27	7
Beslut om färdighetsprov	3	0	10
Beslut om särskilda skäl för prövning utanför ordinarie ansökningstid	18	25	18
Beslut om internationella skolor	9	4	2

Totalt inkom 221 ansökningar om fristående skola under 2019, varav 204 ansökningar avsåg ansökningsomgång 2019 och 17 avsåg prövning utanför ordinarie ansökningstid. Till ansökningsomgång 2019 inkom ytterligare 26 ärenden i december 2018. Sammanlagt har 365 ärenden beslutats eller avslutats under 2019. Av dessa beslut avser 63 procent ansökningar om start av fristående skola eller utökat godkännande inom innevarande eller föregående ansökningsomgång.

Kategorin *Omprövning av beslut om fristående skola* omfattar samtliga ärenden gällande beslut om att starta eller utöka fristående skola där en sökande överklagat eller begärt att få Skolinspektionens beslut ändrat. I underlaget ingår därför även överklaganden som avslagits av domstol.

2019 års ansökningsomgång

Tabell 21: Antal ansökningar om nyetablering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2019, 2018 och 2017.

	Ansökan om nyetablering av fristående skola			Ansökan om utökning vid en befintlig fristående skola		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Grundskola, förskoleklass	37	50	55	14	17	10
Grundsärskola	2	1	4	0	1	1
Gymnasieskola	64	83	56	111	169	113
Gymnasiesärskola	0	1	1	2	2	2
Totalt	103	135	115	127	189	126

Inkomna ansökningar

I 2019 års ansökningsomgång inkom 230 ansökningar om nyetablering av fristående skola och utökning vid en befintlig fristående skola. Detta är en minskning med 94 ansökningar jämfört med år 2018 men ligger ungefär på samma nivå som 2017.

Av årets ansökningar om att starta gymnasieskola är 77 procent inlämnade av huvudmän med befintliga skolor, vilket kan jämföras med 65 procent 2018 och 70 procent 2017.

Skillnaden från föregående år kan delvis förklaras med att en del av ansökningarna förra året var ansökningar av tillstånd gällande avvikelse inom de nationella programmen vars tillstånd måste förnyas vart fjärde år. Ansökningar om utökning av grundskola är förhållandvis få, men även dessa har minskat med tre ansökningar.

Beslutade ansökningar

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår⁵⁴. Skolinspektionen har på grund av ny lagstiftning haft en hög arbetsbelastning och längre handläggningstider i 2019 års ansökningsomgång. Av de 230 inkomna ansökningarna har det fattats beslut om 163 före 1 oktober (71 procent). Innan årets slut har ytterligare 65 besluts fattats och det är nu 2 beslut kvar. Både år 2018 och 2017 var 98 procent av besluten klara före den 1 oktober.

Antalet godkända ansökningar om att *starta* fristående skola var vid årets slut 33 stycken. Detta ligger nära föregående års antal med 34 godkända ansökningar, trots att antalet ansökningar var betydligt färre i år. Främsta anledningen till detta är att andelen godkända ansökningar om att starta fristående grundskola har ökat, från 14 procent föregående år till 44 procent av ansökningarna 2019. Mellan 2010–2017 var det fler godkända grundskolor än gymnasieskolor som har fick tillstånd att starta, men de

⁵⁴ 2 kap 3 § skolförordningen (2011:185) samt 2 kap 1 § gymnasieförordningen (2010:2039) samt 2 kap 3 § gymnasieförordningen (2010:2039).

senaste två åren har förhållandet varit det motsatta. I och med den höga andelen godkända grundskolor i år är det återigen fler grundskolor än gymnasieskolor som har fått tillstånd att starta. Totalt har 17 olika huvudmän fått tillstånd att starta fristående skola. Alla utom en huvudman har aktiebolag som juridisk form och fyra av dem bedriver inte fristående skola sedan tidigare. Av dessa 17 har 12 fått tillstånd att starta en skolenhet medan 4 har fått tillstånd att starta mellan 2 och 4 nya skolenheter. En huvudman har fått tillstånd att starta 8 skolenheter, vilket motsvarar 24 procent av det totala antalet godkända ansökningar att starta fristående skola.

Antalet godkända ansökningar om att *utöka* befintliga fristående skolor var vid årets slut 63 stycken, vilket kan jämföras med 101 godkända ansökningar 2018 och 53 stycken 2017. Skillnaden från föregående år kan även här delvis förklaras med att en stor del av de godkända ansökningarna förra året var ansökningar av tillstånd gällande avvikelse inom de nationella programmen vars tillstånd måste förnyas vart fjärde år.

En ansökan kan få flera olika beslut för till exempel olika gymnasieprogram. Av 228 beslutade ansökningar har 117 fått avslag på hela sin ansökan. Detta motsvarar 51 procent av alla beslutade ansökningar. Motsvarande siffra för 2018 var 49 procent och för 2017 58 procent. Den enskilt vanligaste orsaken till att Skolinspektionen avslår en ansökan är att sökanden inte visat att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas varaktigt och stabilt. Den näst vanligaste avslagsgrunden är brister i befintlig verksamhet och därefter följer påtagliga negativa följder. Ett beslut kan ha flera avslagsgrunder. I år är det genomsnittliga antalet avslagsgrunder cirka 1,7 per avslagen ansökan. Förra året var antalet drygt två och 2017 nästan tre per avslagen ansökan.

Överklaganden av beslut om fristående skola

Skolinspektionens beslut om godkännande av huvudman för en fristående skola kan överklagas i domstol. Antal domar under 2019 redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 22: Domar under 2019 i överklagade beslut om fristående skola. Ansökningsomgång 2019, 2018, 2017. (Inom parentes anges antalet där Skolinspektionen tillstyrkt bifall till överklagandet.)

	Samtliga inkomna domar under 2019	därav från ansökningsomgång		
		2019	2018	2017
Delvis bifall	1	0	1	0
Avslag	36	2	33	1
Avskrivning	5	4	1	0
Återförvisning för ny handläggning	4 (4)	1	3	0
Totalt antal domar	46	7	38	1

Det har inkommit 46 domar under 2019 som gäller överklagande i de tre senaste ansökningsomgångarna. Flertalet överklaganden från ansökningsomgången 2019 har ännu inte beslutats i domstol. I 4 av 46 mål har Skolinspektionens beslut ändrats för att återvisas till myndigheten för ny handläggning. I alla dessa ärenden har myndigheten tillstyrkt att ärendet bör återförvisas till myndigheten för ny handläggning, då förutsättningarna för det ursprungliga beslutet inte längre kvarstod. Vid årsskiftet har

18 procent av alla beslutade ärenden överklagats avseende 2019 års ansökningsomgång. Andelen överklagade ärenden kan jämföras med 16 procent 2018 och 24 procent 2017.

Ansökningar om betygsrätt

Betygsrätt för vuxenutbildning ger möjlighet för en enskild utbildningsanordnare att sätta betyg, anordna prövning samt att utfärda betyg och intyg. Möjligheten gäller utbildning motsvarande komvux och sårvox.

Tabell 23: Betygsrätt, genomsnittlig handläggningstid i kalenderdagar, 2019, 2018 och 2017.

	2019	2018	2017
Genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt ⁵⁵	81	79	72
Antalet ansökningar ⁵⁶	42	62	40

Under år 2019 har beslut fattats i 42 ärenden om betygsrätt för vuxenutbildning. Det är en minskning jämfört med de senaste åren. Av dessa 42 ärenden har 27 godkänts helt eller delvis, 12 har avslagits och 3 har avskrivits. Av dessa beslut gäller sju överklaganden av tidigare beslut. Det är sex beslut som under året överklagats till domstol, varav fyra avskrivits, en avslagits och en där domstolen bifallit överklagandet.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt ligger på liknande nivå som 2018 men är fortfarande högre än vad den var år 2017. Skolinspektionen kommer att fortsätta arbetet med att hålla nere handläggningstiden i varje enskilt ärende.

Insatser för en hög effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman

Skolinspektionen genomför årligen enkätundersökningar för att följa upp hur de sökande upplevt kontakten med och informationen från Skolinspektionen i samband med tillståndsprövning av fristående skola. Uppföljningsenkäten som genomfördes 2019 visar att kontaktpersoner som varit i kontakt med Skolinspektionen upplevde att de blivit bemötta på ett respektfullt och professionellt sätt under handläggningen (83 procent respektive 83 procent).

Uppföljningsenkäten som genomfördes 2019 visar att en något ökad andel (76 procent) av de som ansöker om godkännande upplever att det var tydligt formulerat vilka kompletteringar som Skolinspektionen begär in jämfört med 2018 (73 procent). En majoritet (91 procent) upplevde att beslutet var tydligt i sin helhet. I de fall ansökan

⁵⁵ Från och med 2018 exkluderas överklaganden av beslut om betygsrätt från beräkningen av handläggningstiden. Siffrorna är därför inte helt jämförbara med 2017.

⁵⁶ Avser beslutade ärenden inklusive överklaganden.

avslagits ansåg en betydligt större andel att orsakerna till beslutet var tydligt formulerat (85 procent år 2019 jämfört med 57 procent år 2018). Skolinspektionen kommer att fortsätta arbeta med att förtydliga grunderna för beslut och vidareutveckla tydligheten i övrig kommunikation.

För att förtydliga vad som efterfrågas i en ansökan och därmed stärka både effektiviteten och rättssäkerheten, arbetar Skolinspektionen ständigt med att uppdatera och förtydliga myndighetens ansökningshandlingar, instruktioner till ansökan och informationen på webbplatsen. Skolinspektionen arbetar också med att vidareutveckla det interna bedömningsstödet för handläggarna för att ytterligare öka rättssäkerheten och likvärdigheten i bedömningar.

Ekonomiska förutsättningar

En del av prövningen av en ansökan om godkännande som huvudman för fristående skola utgörs av en prövning av de ekonomiska förutsättningarna. En samlad bedömning görs av sökandens och den planerade skolans ekonomiska förutsättningar. Brister i sökandens ekonomi, inklusive bristande elevprognoser, är fortsatt en vanlig orsak till avslag vid ansökan om godkännande för att starta fristående skola.

Tabell 24: Prövning av ekonomiska förutsättningar vid tillståndsprövning 2019

Prövning av ekonomiska förutsättningar	2019
Antal beslut	221
Varav antal avslag	82
Antal sökande	90
Varav antal sökande med avslag	37

Prövning av ekonomiska förutsättningar har genomförts hos 90 sökande och berör totalt 221 beslut inom ramen för tillståndsprövning. I 82 beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav.

Ny lagstiftning avseende ägar- och ledningsprövning samt ekonomiska förutsättningar har medfört nya uppgifter för myndigheten. Då områdena innehåller frågeställningar som tangerar varandra så medför detta ett behov av ökad samordning inom myndigheten, till exempel mellan enheten för tillståndsprövning och enheten för ekonomisk granskning. Utvecklingsarbetet på detta område har varit en prioriterad fråga under året. Läs även om Skolinspektionens tillsyn av ekonomiska förutsättningar under avsnitt 1.3.1 *Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn, med mera*.

För att utveckla verksamheten följer Skolinspektionen årligen upp och analyserar hur väl de huvudmän som får godkännande att starta nya skolor lever upp till författningarnas krav vid etableringskontrollen och förstagångstillsynen. Vid uppföljningen ingår nu även analys av det nya kravet på ekonomiska förutsättningar.

Ägar- och ledningsprövning

De nya bestämmelserna om ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet gäller även vid tillståndsprövning. Vid ansökan om att bli godkänd som huvudman för fristående skola ska Skolinspektionen pröva om sökande har erfarenhet och insikt, därtill är lämpliga. Kravet på insikt och lämplighet omfattar ägare, ledning och även andra som har ett betydande inflytande i huvudmannen. Insikten ska finnas samlad i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas lämplig. I prövningen ingår att hämta underlag från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bolagsverket samt ekonomisk upplysning från ett kreditupplysningsföretag. Det förekommer även att Skolinspektionen får relevant information från andra myndigheter, exempelvis från Säkerhetspolisen och Ekobrottsmyndigheten.

Tabell 25: Ägar- och ledningsprövning inom tillstånd 2019

Ägar- och ledningsprövning	2019
Antal beslut	221
Varav antal avslag	8
Antal sökande	90
Varav antal sökande med avslag	7

Ägar- och ledningsprövning har genomförts hos 90 sökande inom ramen för tillståndsprövning och berör totalt 221 beslut. I 8 beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av brister i ägar- och ledningskretsens erfarenhet och insikt i de olika författningarna och/eller lämplighet att bedriva skolverksamhet.

En huvudman som gör förändringar inom ägar- och ledningskretsen är skyldig att anmäla detta till Skolinspektionen inom en månad. Skolinspektionen prövar de fysiska personer som omfattas av förändringen. Under 2019 har det inkommit 145 ärenden gällande anmälan om ändring i ägar- och ledningskretsen. Av dessa har 109 ärenden avslutats genom en underrättelse av Skolinspektionen. Två ärenden har resulterat i en signal till tillsyn för fortsatt utredning.

Avgifter

Från den 1 januari 2019 tar Skolinspektionen ut en avgift vid ansökan om godkännande av en enskild huvudman. Avgiftens storlek beror på ansökan, vid nyetablering av fristående skola tas en avgift om 35 000 kronor, vid utökning av befintligt godkännande 25 000 kronor, vid utökning av befintligt godkännande som endast innefattar avvikelser enligt 5 kap. gymnasieförordningen inom de nationella programmen 10 000 kronor. Totalt har 205 sökanden betalat ansökningsavgiften under året (oavsett ansökningsomgång). Tre ansökningar har avvisats till följd av att avgiften inte erlagts.

Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till

Skolinspektionen har under 2019 arbetat med att vidareutveckla det interna bedömningsstödet som finns inom enheten för att öka rättssäkerhet och likvärdighet i bedömningar.

Sedan de nya bestämmelserna om ägar- och ledningsprövning trädde i kraft, har Skolinspektionen sett behov av att utveckla metoder, utarbeta rutiner och riktlinjer för definiering av ägar- och ledningskrets, samt avgränsning av vilket underlag som ska inhämtas. Utredningarna avseende ägar- och ledningsprövning har inneburit ett omfattande samarbete mellan flera avdelningar och enheter inom myndigheten. Myndigheten har fortsatt behov av att ta fram kompletterande utredningsformer för att utreda faktiska företrädare i de fall man tidigare har bedömt en person som olämplig. Arbetet med detta kommer att fortsätta även nästa år.

En arbetsgrupp inom myndigheten har arbetat för fortsatt utveckling av det interna arbetet med ägar- och ledningsövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar.

Under året har Skolinspektionen ytterligare utvecklat och förenklat möjligheten att ansöka via webben. Ansökningsförfarandet har vidare anpassats till att möta verksamhetens behov och därmed bidragit till att effektivisera prövningsprocessen, som i sin tur resulterat i kortare handläggningstider.

Skolinspektionen har fortsatt att arbeta vidare med att fånga upp kraven och behoven när det gäller tillgängligheten till och sökbarheten i informationen om samtliga huvudmän och skolenheter (både kommunala som fristående). Arbetet med det kommer att fortsätta även nästa år. Målsättningen är att få ett system som säkerställer snabb och enkel tillgång till relevant information vid handläggningen.

Ekonomisk redovisning

Kostnad per prestation

Kostnaden per beslutat ärende inom tillståndsprövning var 37 800 kr år 2019 (motsvarande kostnad var 22 600 kr år 2018 och 25 800 kr år 2017).

Prestationskostnaden har ökat år 2019 jämfört med tidigare. Det beror på det merarbete och därmed merkostnad som de nya bestämmelser om ägar- och ledningsprövning inneburit för den genomsnittliga kostnaden per ärende.

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 26: Budget, intäkter och kostnader för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras.

Verksamhet	Int. 2019	Kost. 2019	+/- 2019	Ack. +/- utgå. 2019
Budget (angivna belopp i Skolinspektionens regleringsbrev 2019)	9 300	9 300	0	0
Skolinspektionens utfall	5 480	7 680	- 2 200	2 200

Myndighetens kostnader har det första året som avgifter tagits ut, överskridit intäkterna. Det kan bland annat förklaras med att lagstiftningen inneburit att nya arbetsmetoder och rutiner har tagits fram. Utredningarnas omfattning har varit svåra att förutse och inledningsvis inneburit att en stor mängd utredningsmaterial hämtats in. En analys kommer därför att göras av de interna kostnaderna under 2020 för att därefter kunna ta ställning till eventuella åtgärder. Myndigheten beräknar att kunna hämta hem överskridande kostnader genom effektiviseringar och eller via avgiftsjusteringar kommande år.

1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

- insatser för att utvärdera hur myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning bidrar till förskolornas och skolornas förbättringsarbete samt resultaten av dessa insatser.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Modell för hur myndighetens arbete bidrar till skolornas förbättringsarbete

Skolinspektionen arbetar utifrån en inspektionsmodell som syftar till att bidra till förbättringsarbete i skolan. Modellen, som är beskriven nedan, är invävd i de arbetssätt myndigheten använder för att genomlysna huvudmäns och skolenheters utvecklingsbehov.

En strategi som myndigheten använder är att situationsanpassa inspektionen. När det finns betydande risksignaler kring skolor används främst regelbunden tillsyn eller riktad tillsyn. Att tydligt kräva rättelse av skolor som inte når lagstiftningens krav och att återföra beslut är en viktig del i att bidra till skolors eget förbättringsarbete. Skolinspektionen arbetar därutöver med kvalitetsgranskning. Denna granskningsform ger möjligheter att bedöma variationer i kvalitet i arbetssätt och synliggöra förbättringsbehov. Den kan också ge skolor än mer nyanserad återkoppling och information. En mer situationsanpassad inspektion är en prioriterad fråga inom Skolinspektionen.

Enligt forskning och internationella inspektionserfarenheter kan inspektion bidra till förbättringar såväl före som efter ett besökstillfälle. Skolinspektionen arbetar därför strategiskt med att informera, ge stöd och återkoppla från start till beslut. Exempelvis finns mycket material att tillgå för skolorna som förberedelse före en granskning. Skolinspektionen arbetar också alltmer med att förbättra återföringen.

Att skapa förbättringsarbete på skolorna handlar också om att bidra med kunskap från inspektion även till skolor som inte granskats. Detta görs främst utifrån övergripande rapporter från våra tematiska kvalitetsgranskningar, webinarier och evenemang som Skolinspektionens dag. Se nedan under rubriken *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

Uppföljningsenkäter

Skolinspektionen följer kontinuerligt upp hur rektorer och huvudmän upplever Skolinspektionens regelbundna tillsyn, regelbundna och tematiska kvalitetsgranskningar samt tillståndsprocess.

Uppföljningen av hur Skolinspektionens målgrupp, rektorer och representanter för huvudmannen, upplever de förväntade effekterna av tillsyn och kvalitetsgranskningar bygger på antaganden att bland annat tydlighet i kommunikation och beslut är förutsättningar för att närvaron på sikt ska bidra till skolutveckling.

Regelbunden tillsyn

Under 2019 har uppföljningsenkäten besvarats av 99 rektorer vars skolor fått regelbunden tillsyn. Bland de tillfrågade rektorerna ansåg 76 procent (74 procent år 2018) att tillsynen i hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet. Samtidigt ansåg 67 procent (50 procent år 2018) att tillsynen i hög grad kommer att bidra till förbättrad utbildning för eleverna. Jämförelsen med 2018 ska göras med viss försiktighet då frågan var ny under hösten 2018 och därmed hade en låg svarsfrekvens på 14 respondenter.

Skolinspektionens tillsynsbeslut uppfattades som tydliga av 92 procent (95 procent år 2018) av rektorerna som besvarat enkäten. Av rektorer vars skolenheter fick kritik i tillsynen upplevde cirka 96 procent (98 procent år 2018) att det i hög grad var tydligt vilket eller vilka områden som kritiken riktades mot. Av rektorer som fick kritik upplevde 87 procent (91 procent år 2018) att det också var tydligt varför ett område fick kritik.

Tillsyn utifrån individärenden

Uppföljningen av tillsynen utifrån individärenden har under 2019 reviderats. Den tidigare uppföljningsenkäten har pausats på grund av den låga svarsfrekvensen. Skolinspektionen har under 2019 påbörjat ett arbete för att ta fram en ny enkät med huvudmannen som uttalad målgrupp.

Tematiska kvalitetsgranskningar

Under 2019 har tio olika tematiska kvalitetsgranskningar följts upp. Enkäten har besvarats av 191 respondenter.

Sammanlagt 74 procent (76 procent år 2018) av respondenterna ansåg att verksamhetsrapporten i hög grad var användbar för verksamheten. Av de verksamheter som bedömdes ha utvecklingsområden ansåg 92 procent (96 procent år 2018) att det var tydligt vilka utvecklingsområden som Skolinspektionen identifierat. Användbarheten och utvecklingsområdenas tydlighet är en förutsättning för att de tematiska kvalitetsgranskningarna ska bidra till ett förbättringsarbete för verksamheten i allmänhet och för de granskade områdena i synnerhet.

I genomsnitt ansåg 91 procent (87 procent år 2018) av alla som svarade på enkäten att de områden som granskades var viktiga för verksamheten. Sammanlagt 71 procent (69 procent år 2018) ansåg att kvalitetsgranskningen i hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet för verksamheten. Andelen som angav i hög grad varierade mellan de olika kvalitetsgranskningarna från 50 procent som lägst till 100 procent som högst (År 2018 varierade andelen som svarat i hög grad mellan 40 och 79 procent).

I genomsnitt 65 procent (62 procent år 2018) ansåg att kvalitetsgranskningen i hög grad har bidragit till att utveckla de granskade områdena till det bättre. Andelen som svarade i hög grad varierade från 50 procent som lägst till 84 procent som högst.

Representanter för huvudmannen var mer positiva än rektorerna. Rektorer som deltagit i granskningar som avsett grundskolan var mer positiva än rektorer som deltagit i granskningar som avsett gymnasieskolan.⁵⁷ Det har dock gjorts betydligt fler granskningar på skolenhetsnivå, vilket gör att jämförelsen bör tolkas med försiktighet.

Regelbunden kvalitetsgranskning

Under 2019 har Skolinspektionen för första gången en uppföljning av rektorers upplevelse av den regelbundna kvalitetsgranskningen. Sammanlagt har 194 rektorer besvarat uppföljningsenkäten.

Inom regelbunden kvalitetsgranskning är det viktigt för skolans fortsatta utvecklingsarbete att Skolinspektionen är tydlig med vad som fungerar bra i skolan. Detta görs i beslutet samt i det tillhörande återkopplingssamtalet som erbjuds i samband med granskningen. Både ett tydligt beslut och ändamålsenlig återkoppling antas bidra till skolans fortsatta utvecklingsarbete oavsett om skolan har områden att utveckla eller inte.

Resultaten visar att de flesta rektorer ser positivt på den regelbundna kvalitetsgranskningen. Sammanlagt 86 procent av rektorerna ansåg att den regelbundna kvalitetsgranskningen är ett bra sätt att bedöma en skolans kvalitet på. Ungefär lika många, 84 procent, ansåg att den regelbundna kvalitetsgranskningen i hög grad kommer att bidra till skolans förbättringsarbete.

Ett syfte med regelbunden kvalitetsgranskning är att identifiera både en skolas styrkor och utvecklingsområden. Av de tillfrågade rektorerna ansåg 85 procent att det var tydligt vad som fungerar särskilt bra i skolan. Samtidigt ansåg 97 procent att det var tydligt vilka utvecklingsområden skolan fått medan något färre, 85 procent, ansåg att det var tydligt vilka förbättringsåtgärder Skolinspektionen rekommenderar. Sammanlagt 80 procent av rektorerna ansåg i hög grad att åtgärderna som Skolinspektionen rekommenderade på sikt kommer att ha positiva effekter på elevernas resultat.

I det återkopplande samtalet erbjuds ett förtydligande kring vad som fungerar bra i skolan samt vilka utvecklingsområden som skolan rekommenderats att åtgärda. Sammanlagt 67 procent av de tillfrågade rektorerna som deltagit i återkopplingsamtal ansåg att samtalet bidrog till att fördjupa bilden av vad som fungerade bra i skolan. Ungefär lika många ansåg att samtalet bidragit till att fördjupa bilden av skolans utvecklingsområden (66 procent) som av de rekommenderade förbättringsåtgärderna (65 procent).

---

⁵⁷ Till exempel så ansåg en större andel, 72 procent, av rektorer i grundskolan att den tematiska kvalitetsgranskningen kommer att bidra till förbättringsarbetet för verksamheten i relation till rektorer i gymnasieskolan där motsvarande andel var 60 procent. I granskningar av huvudmän var motsvarande andel 88 procent. Liknande upplevde en större andel rektorer i grundskolan, 68 procent mot 56 procent av rektorerna i gymnasieskolan att granskningen har bidragit till att utveckla de granskade områdena till det bättre i verksamheten. Av representanterna för huvudmannen upplevde 79 procent att granskningen i hög grad har bidragit till att utveckla det granskade området till det bättre i verksamheten.

Utvärdering av Skolinspektionens externa konferenser

Läs om Skolinspektionens konferens Skolinspektionens dag som hölls på tre orter vid tre olika tillfällen och hur den uppfattades av deltagarna rubriken *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat* längre fram i detta avsnitt.

Övriga enkäter

Myndigheten genomför återkommande undersökningar om kännedom och förtroende för Skolinspektionen. Vartannat år riktas undersökningen mot myndighetens primära målgrupper, det vill säga förvaltning, skolpersonal, elever och vårdnadshavare. Hittills har myndigheten vartannat år även frågat allmänheten om kännedom och förtroende för myndigheten.

Förtroendemätning bland målgrupperna

Skolinspektionen följer vartannat år upp förtroendet bland myndighetens målgrupper. En förtroendemätning gjordes 2019. Mätningen genomfördes av ett externt företag med hjälp av telefonintervjuer. Målgrupperna som intervjuats är förvaltning, skolpersonal, vårdnadshavare och elever.

Skolinspektionens tillsyn och granskning riktar sig mot huvudmän- och skolenhetsnivån. Därför är huvudmän och rektorer att betrakta som Skolinspektionens primära målgrupper, och dessa har intervjuats i förtroendemätningen inom grupperna förvaltning och skolpersonal.

I varje målgrupp har 450 individer kontaktats. Svarsfrekvensen är 64 procent (företrädare för förvaltning), 70 procent (skolpersonal), 61 procent (vårdnadshavare) och 60 procent (elever). Sammanlagt har 1 147 individer deltagit i undersökningen.⁵⁸

De som tidigare hört talas om Skolinspektionen har fått ange vad de har för kännedom om Skolinspektionens uppgift/uppdrag, vilken uppfattning de har om myndigheten i stort, om de har förtroende för Skolinspektionens bedömningar och beslut samt om de tror att inspektionen leder till förbättringar för eleverna.

---

⁵⁸ Resultaten redovisas från och med 2019 endast uppdelat per målgrupp eftersom ett sammanslaget resultat inte tar hänsyn till de olika målgruppernas storlek i populationen.

Tabell 27: Förtroendemätningen 2019–2017

	2019				2017			
	Förvaltning	Skolpersonal	Vårdnadshavare	Elever	Förvaltning	Skolpersonal	Vårdnadshavare	Elever
Andel med god kännedom om Skolinspektionens uppdrag/uppgift	95 %	82 %	47 %	54 %	92 %	90 %	44 %	29 %
Andel med positiv uppfattning om Skolinspektionen i stort	74 %	49 %	57 %	54 %	68 %	77 %	58 %	49 %
Andel med förtroende för att Skolinspektionens bedömningar/beslut är korrekta	81 %	51 %	51 %	57 %	77 %	80 %	53 %	49 %
Andel som anser att Skolinspektionens arbete har positiva effekter för elever	93 %	70 %	67 %	64 %	87 %	93 %	76 %	85 %

Kännedomen om Skolinspektionens uppdrag är störst inom förvaltning och bland skolpersonal. Bland elever och vårdnadshavare är andelen med god kännedom lägre, men bland elever märks en tydlig ökning sedan 2017.

I mätningen får målgrupperna även svara på vilken uppfattning de har om Skolinspektionen i stort och om de har förtroende för att myndighetens bedömningar och beslut är korrekta. Förvaltning uppger mest positiv bild och störst förtroende, medan andelen i gruppen skolpersonal är lägre jämfört med 2017. Bland de som inte uppger en positiv bild uppger en stor andel i samtliga målgrupper en neutral uppfattning. Enbart en mindre andel i de olika målgrupperna har en negativ uppfattning.⁵⁹

Målgrupperna har även fått ange om de anser att Skolinspektionens arbete leder till en bättre utbildning i en tryggare miljö för eleverna. Företrädare för förvaltning tror i högst utsträckning att Skolinspektionens arbete har effekter. Bland rektorer är det tydligt att det har betydelse om Skolinspektionen inspekterat verksamheten under det senaste året. Bland rektorer som inte fått inspektion tror 57 procent att Skolinspektionens arbete har effekter medan 81 procent av rektorerna som fått inspektion tror det.

⁵⁹ Andelen som uppger att de varken har en positiv eller negativ uppfattning om Skolinspektionen är 33 % (elever), 31 % (vårdnadshavare), 38 % (skolpersonal) och 20 % (förvaltning). Andelen som uppger en negativ uppfattning om Skolinspektionen är 7 % (elever), 5 % (vårdnadshavare), 11 % (skolpersonal) och 5 % (förvaltning).

Andelen som uppger att de varken har ett litet eller stort förtroende för att Skolinspektionens bedömningar och beslut är korrekta är 31 % (elever), 42 % (vårdnadshavare), 35 % (skolpersonal) och 14 % (förvaltning). Andelen som uppger ett litet förtroende för Skolinspektionens bedömningar och beslut är 12 % (elever), 7 % (vårdnadshavare), 14 % (skolpersonal) och 6 % (förvaltning).

Resultaten visar även att elever och vårdnadshavare som känner till Skolinspektionens uppdrag väl i högre utsträckning tror att myndighetens arbete har effekter. Bland elever med god kännedom tror 82 procent att Skolinspektionens arbete leder till förbättringar och bland vårdnadshavare med god kännedom tror 87 procent detta.

Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Att kommunicera beslut och rapporter till berörda skolor och huvudmän är centralt för myndighetens kommunikation. Kommunikationen före, under och efter inspektion är en av de viktigaste metoderna för att sprida kunskap om och skapa förtroende för Skolinspektionens roll och våra granskningsresultat.

Inom regelbunden tillsyn samt regelbunden och tematisk kvalitetsgranskning får varje granskad skola och huvudman, utöver ett skriftligt beslut, även muntlig återkoppling som är utformad för att rymma råd och vägledning utifrån vad Skolinspektionen sett under sin inspektion.

Inom den tematiska kvalitetsgranskningen görs även en sammanfattning av gjorda iakttagelser, resultat och bedömningar i en rapport. Denna kommuniceras till granskningsobjekten, men även till landets övriga skolor och huvudmän. Detta sker bland annat med hjälp av webinarier – seminarier via webben – med utgångspunkt i kvalitetsgranskningsrapporterna. På Skolinspektionens webbplats finns möjlighet att prenumera på inbjudan till dessa webinarier.

Tabell 28a: Skolinspektionens webinarier 2019, 2018 och 2017.

Webbinarier	2019	2018	2017
Anordnade webinarier	4	9	10
Prenumeranter	4 782	4 396	4 073
Visningar av inspelade webinarier	8 199	23 273	16 975

Några tematiska kvalitetsgranskningar ligger också till grund för interaktiva verktyg för självskattning av och reflektion kring kvaliteten i olika delar av skolors och förskolors verksamhet. Verktygen kallas Kolla-verktyg och tillhandahålls via myndighetens webbplats.

Tabell 28b: Skolinspektionens webbplats 2019, 2018 och 2017.

Skolinspektionens webbplats	2019	2018	2017
Antal visade sidor per månad	311 155	*	277 061
Nedladdade publikationer och dokument	189 189	132 270	*
Prenumeranter på samtliga publikationer	3 981	3 476	3 096
Prenumeranter på nyhetsbrev	7 679	7 284	7 069

* Information saknas

Myndighetens webbplats är en av de främsta kanalerna för att informera om Skolinspektionens uppdrag, arbete och resultat. På myndighetens webbplats finns möjlighet att prenumera på Skolinspektionens samtliga publikationer. Här finns även möjlighet att prenumera på myndighetens nyhetsbrev som ges ut cirka en gång i månaden, med uppehåll under sommaren.

Tabell 28c: Skolinspektionen i sociala medier 2019, 2018 och 2017.

Sociala medier	2019	2018	2017
Följare på Facebook	9 910	8 839	7 679
Följare på Twitter	17 200	16 800	16 300
Följare på LinkedIn	10 450	5 869	2 619

Skolinspektionen använder sig även av sociala medier för att kommunicera sina resultat. Myndigheten finns på Facebook, Twitter och LinkedIn.

Tabell 28d: Skolinspektionen i medierna 2019, 2018 och 2017.

Medier	2019	2018	2017
Webbpublicerade artiklar där Skolinspektionens omnämns	15 158	6 488	6 328
Pressmeddelanden	15	57	139

Traditionella medier är också en viktig kanal för att nå ut med information. En anledning till att antalet pressmeddelanden är lägre från och med 2018 är att myndigheten upphörde vid halvåret 2018 att skicka pressmeddelanden om att vi startar en granskning. Detta förklarar även den fortsatta nedgången i antalet utskickade pressmeddelanden. Den markanta ökningen av antalet publicerade artiklar där Skolinspektionen omnämns kan delvis bero på att myndigheten fått ett nytt och effektivare sökverktyg.

Skolinspektionen har sedan 2009 årligen arrangerat Skolinspektionens dag, med undantag för 2015 då en gemensam konferens istället hölls med Skolverket. Under hösten 2019 arrangerade Skolinspektionen konferensen Skolinspektionens dag på tre orter i Sverige – Stockholm, Göteborg och Malmö. 1 260 externa deltagarplatser bokades. Deltagarantalet under Skolinspektionens dag 2019 var lägre än tidigare år. Orsaken bedöms bero på att målgruppen för årets program var mindre än tidigare år.

De två föreläsningar som upplevdes som mest intressanta var *”Skolinspektionens bild av kvaliteten och likvärdigheten i svenska skola”* och *”Ungas attityder till skola och arbetsliv”*.

Utvärderingen av Skolinspektionens dag visar att 79 procent av respondenterna anser att konferensen i hög grad har gett dem inspiration och/eller ökad kunskap om kvalitet och likvärdighet i skolan. 63 procent anser att de har i hög grad har fått inspiration och/eller ökad kunskap om sambandet mellan utbildning och arbetsmarknad. 74 procent anser att de har i hög grad har fått inspiration och/eller ökad kunskap om styrning i skolan.

Skolinspektionen deltog i Almedalen, där Skolinspektionen höll två egna föredrag: *”Utgår arbets sättet i skolan från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?”* och *”Undervisning om källkritiskt förhållningssätt – utbildar skolan eleverna till källkritiska medborgare?”*. Därutöver höll Skolinspektionen tre gemensamma seminarier tillsammans med Skolverket, Skolforskningsinstitutet och Specialpedagogiska skolmyndigheten. Därutöver medverkade Skolinspektionen och Barn- och elevombudet vid andras seminarier och evenemang.

Vidare höll Skolinspektionen ett seminarium vid Bokmässan med titeln: *”Utgår arbets sättet i skolan från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?”*

1.8 Organisationsstyrning

1.8.1 Samverkan med Skolverket och andra myndigheter

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa hur myndigheten har samverkat med Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen samt andra myndigheter och organisationer.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Skolinspektionen har en omfattande samverkan i syfte att förbättra inspektionen och sprida kunskap om myndighetens iakttagelser och empiri.

Samverkan med Skolverket

Skolinspektionen har sedan 2009 en överenskommelse kring samverkan med Skolverket där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för samverkan. Myndigheterna samverkar regelbundet på flera områden.

Exempel på samverkan är möten mellan verksledningarna, remissförfarande och ändring av föreskrifter, upprättande av allmänna råd, frågor om tillståndsprövning, med mera. Under 2019 har Skolinspektionen besvarat 15 remisser samt ytterligare delningar från Skolverket (23 stycken 2018).

Samverkan sker också kring direktiv till Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar. Medarbetare från Skolverket ingår i allmänhet i Skolinspektionens referensgrupper för dessa kvalitetsgranskningar. I samband med att Skolinspektionen publicerar nya tematiska kvalitetsgranskningsrapporter genomförs i regel webinarier som medarbetare vid Skolverket ofta medverkar vid.

Medarbetare från Skolinspektionen medverkar som experter i konferenser arrangerade av Skolverket samt i nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte. Under året har Skolinspektionen ingått i 41 sådana samverkansgrupper (29 stycken år 2018), exempelvis samråd kring elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling, vuxenutbildning, lärarassistenter och nationella prov både vad gäller omdömning samt otillåten spridning. Grupperna har träffats 1–3 gånger under året. Under 2019 har informations- och kunskapsutbytet fortsatt avseende revidering av ämnes- och kursplaner för grund- och gymnasieskolan.

Skolinspektionen lämnar löpande information till Skolverket inför mer omfattande insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Skolinspektionen har också regeringens uppdrag (U2015/03631/GV) att löpande lämna underlag till Skolverket för bedömningen av vilka huvudmän och skolenheter som ska prioriteras för deltagande i uppdraget *Samverkan för bästa skola* (U2015/3357/S). Skolinspektionen lämnar också

underlag för identifiering av relevanta utvecklingsområden. Av underlaget som överlämnas framgår vilka skolenheter som Skolinspektionen anser bör prioriteras av Skolverket i urvalet till samverkan. Underlaget är sorterat efter skolor med allvarligast och mest omfattande brister. I de fall skolor drivs av en enskild huvudman överlämnar Skolinspektionen även grundläggande ekonomisk information.

Samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skolinspektionen har en överenskommelse om samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Samverkan med SPSM har under året skett på central myndighetsnivå. Samverkan sker även regelbundet mellan myndigheternas regionala avdelningar. Under 2018 har samverkan skett bland annat genom gemensam information till funktionshindersorganisationerna, där även Skolverket deltagit.

Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolverket genomförde under våren 2019 tillsammans 19 heldags dialogkonferenser med 309 skolchefer/förvaltningschefer/rektorer på 17 olika orter runt om i Sverige. Dialogerna handlade om förutsättningar för kunskapsutveckling, tillgängliga lärmiljöer samt trygghet och stöd. Syftet var att presentera Skolinspektionens bild av dessa utmaningar, varefter SPSM och Skolverket presenterade förslag till lösningar på utmaningarna och till de behov som deltagarna uttryckte.

Samverkan med Sameskolstyrelsen och andra minoritetspolitiska organisationer

Skolinspektionen har under året deltagit i samråd med företrädare för de nationella minoriteterna och andra myndigheter inom det utbildningspolitiska området (Skolverket, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Skolforskningsrådet, Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet samt Folkbildningsrådet). Skolinspektionen har även deltagit i samråd med den samiska utbildningsmyndigheten och samiska ideella organisationer vid ett tillfälle samt vid två tillfällen deltagit i möten med Skolverket och andra utbildningsmyndigheter som medverkar i samråden.

Skolinspektionen har även deltagit i Europarådets landsbesök och utfrågning i granskningen av Sveriges efterlevnad av den Europeiska stadgan för landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan).

Myndigheten har under året även träffat Sameskolstyrelsen vid ett flertal tillfällen under tillsynsarbetet på huvudmannanivå och vid de fem sameskolorna. Under året har Skolinspektionen även genomfört en tematisk tillsyn av elevers rätt till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9.

Skolinspektionen har deltagit i ett nationellt möte om den nationella uppföljningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk där även Sametinget ingick.

Samverkan med övriga myndigheter och organisationer

Samverkan med *Socialstyrelsen* sker framför allt när Skolinspektionen behöver ta del av Socialstyrelsens expertis i bedömningen av medicinska och psykologiska utredningar inför beslut om elevers mottagande i särskolan och vid gemensamma myndighetsdialoger.

Skolinspektionen bidrar även med expertkunskap i Socialstyrelsens utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall. Här inkluderas bland annat grov misshandel av barn samt försök till mord och dråp.

Samverkan med *Barnombudsmannen* har under årets sex aktiviteter främst rört barnens rättigheter enligt barnkonventionen och Skolinspektionens arbete att säkerställa att myndigheten lever upp till dess bestämmelser. Barnombudsmannen har även hållit i två utbildningar om barnkonventionen för anställda på Skolinspektionen.

Skolinspektionen har en representant i *Samordningsforum*, ett forum som syftar till att samla myndigheter som på olika sätt arbetar för barn och ungdomar. Skolverket är för närvarande ordförande. Under 2019 har fokus legat på arbete i ett antal grupper, där Skolinspektionen har engagerat sig i en grupp som arbetar med 18-årsgränsen och i en annan grupp som arbetar med trygghet.

Skolinspektionen och BEO har en skriftlig överenskommelse med *Diskrimineringsombudsmannen* (DO) angående hanteringen av ärenden som innefattar uppgifter både om trakasserier och kränkande behandling. Skolinspektionen har även en överenskommelse om samverkan med *Inspektionen för vård och omsorg* (IVO). Under året har myndigheterna samverkat kring ökad träffsäkerhet i tillståndsprövning, tillsyn och konsuppladad statistik samt även haft möten kring ägar- och ledningsprövning.

Inom ramen för *GD-nätverket* inom Utbildningsdepartementets område har myndighetens generaldirektör regelbundet träffat övriga generaldirektörer.

Jämställdhetsmyndigheten har inlett ett nätverksarbete inför förnyelsen av JIM-uppdraget som beräknas komma 2020. Skolinspektionen har deltagit i arbetet och ett nytt nätverk har skapats för skolmyndigheterna där Skolverket, Skolforskningsinstitutet, SPSM och Myndigheten för yrkeshögskolan ingår.

Skolinspektionen har även löpande samverkan med bland andra Sveriges Kommuner och Regioner, Skolforskningsinstitutet, Statskontoret samt Universitets- och högskolerådet. Löpande samverkan sker även med civila organisationer såsom funktionshindersorganisationer och organisationer i brottsförebyggande eller informationsinhämmande syfte.

Skolinspektionen deltog under 2019 i 17 offentliga utredningar eller nationella kommittéer (11 stycken år 2018).

Internationell samverkan

Förutom nedanstående har Skolinspektionen även tagit emot 11 (2 år 2018) internationella studiebesök under året.

The Standing International Conference of Inspectorates

Skolinspektionen har regelbundna erfarenhetsutbyten med inspektionsmyndigheter genom medlemskapet i *The Standing International Conference of Inspectorates*⁶⁰ (SICI). Generaldirektörerna för de olika länderna träffas varje år på olika sätt inom SICI. Den biträdande generaldirektören är därutöver invald i styrelsen för SICI. Skolinspektionen deltar också genom medarbetare som medverkar vid flera seminarier som anordnas av nätverket. Skolinspektionen bevakar kontinuerligt andra länders inspektion och internationella utblickar tas ofta med i interna utbildningar, insynsrådet och andra sammanhang.

Nordiska evalueringsnätverket

Det årliga mötet mellan generaldirektörerna för de nordiska ländernas skolmyndigheter ägde i år rum i Helsingfors. Nätverket syftar till att utbyta erfarenheter och genomföra samarbete i aktuella frågor. Skolinspektionen har deltagit i tre nätverksmöten under året.

1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter

Åtterrapporing

- Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter (F. 2008:747).

(3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

- Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.

(7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

---

⁶⁰ <http://www.sici-inspectorates.eu/>

Skolinspektionens medarbetare

Per den 31 december 2019 var det 449 anställda på Skolinspektionen. Det är i princip samma antal jämfört med samma tidpunkt föregående år. Antalet årsarbetskrafter har minskat till 384,9. Under 2019 är det 50 personer som har påbörjat sin anställning och 66 personer som har slutat sin anställning, vilket motsvarar en personalomsättning på 11,3 procent. Det är en minskning i förhållande till 2018 då personalomsättningen var 13,3 procent. Arbetet med att introducera nyanställda påverkar myndighetens handläggning och utredning, vilket är en utmaning.

Den genomsnittliga anställningstiden har ökat till 4,9 år i jämförelse med 2018 års siffra som var 4,6 år.

Skolinspektionen har under året fortsatt arbetat med den strategiska kompetensförsörjningen och stärkt arbetet inom detta område. Se nedan under *Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning*.

Tabell 29: Antal anställda; totalt, per anställningsform, i arbete, årsarbetskraft samt personalomsättning.

	2019	2018	2017
Totalt antal anställda	449	450	468
varav tillsvidare	430	429	425
varav tidsbegränsade	19	21	43
varav tjänstlediga	32	21	45
Antal i arbete	399	398	423
Omräknat årsarbetskraft	385	397	389
Slutat	66	68	97
varav pension	6	3	12
Personalomsättning	11,3	13,3 %	20,9 %

Könsfördelningen avseende Skolinspektionens tillsvidareanställda har varit relativt konstant under de senaste tre åren, medan andelen chefer som är män har ökat marginellt. Det är 75 procent kvinnor och 25 procent män som är tillsvidareanställda. Det är 67 procent kvinnor respektive 33 procent män som är chefer. Snittålder för Skolinspektionens medarbetare är 45 år.

De anställda har olika bakgrund avseende utbildning och tidigare erfarenheter. Anställda som arbetar som inspektörer har vanligen examen i juridik, pedagogik eller samhällsvetenskap.

Myndighetens sjukfrånvaro, i procent av tillgänglig arbetstid, har under 2019 uppgått till 4 procent. Det är en liten minskning jämfört med föregående år. En minskning har även skett inom grupperna långtidssjukfrånvarande kvinnor och åldersgruppen 30–49 år jämfört med föregående år.

Tabell 30: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid åren 2019, 2018 respektive 2017.

Ålder och kön m m	2019	2018	2017
Totalt	4,0 %	4,2 %	4,1 %
Åldersgruppen 29 eller yngre	2,3 %	3,1 %	5,7 %
Åldersgruppen 30–49	3,7 %	4,1 %	3,7 %
Åldersgruppen 50 år eller äldre	4,6 %	4,7 %	4,8 %
Kvinnors sjukfrånvaro	4,8 %	5,1 %	4,9 %
Mäns sjukfrånvaro	1,3 %	1,6 %	1,7 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	53,5 %	55,5 %	52,5 %

Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning

Skolinspektionen har, liksom många myndigheter, fortsatt utmaningar vad avser kompetensförsörjningen. Myndigheten tog under 2017 fram *Strategisk kompetensförsörjningsplan för 2018–2021*. Bedömningen är att strategin är en förutsättning för att säkra kompetensförsörjningen och till det krävs ett långsiktigt och proaktivt arbetssätt.

Strategin syftar till att säkerställa att myndigheten har rätt kompetens för att möta verksamhetens behov och mål. Därtill ska myndigheten finna metoder och strategier för att öka attraktiviteten och begränsa gapet mellan personalbehov och tillgänglig kompetens. Avsikten är därutöver att skapa ett sammanhang mellan verksamhetens och medarbetarnas utveckling och förstå sin del i Skolinspektionens mångfasetterade verksamhet.

Utöver myndighetens mål och strategi har vi stöd av vårt verksamhetsutvecklingsverktyg Kompassen. Det är ett verktyg som vi arbetar med för att skapa en kultur och ett klimat som bidrar till att vi levererar goda resultat samt att vi presterar och mår bra. En gemensam undersökning genomfördes under 2019. En utvärdering av verktyget har genomförts och en upphandling för kommande mätningar kommer genomföras under 2020.

Skolinspektionen arbetar med det systematiska arbetsmiljöarbetet så som det föreskrivs för att motverka ohälsa. Chefernas kontinuerliga arbete är en grund för detta. Det har varit fokus på arbetsmiljöförbättrande åtgärder såsom utbildning i arbetsmiljö för chefer och arbetsmiljöombud. En särskilt uppskattad utbildning har varit om psykisk ohälsa.

Tillsammans med arbetstagarorganisationerna har ett arbete påbörjats för att ta fram ett nytt samverkansavtal. Arbetet har genomförts i samverkan med partsrådet och ett flertal andra myndigheter.

I linje med Skolinspektionens strategi har ett flertal utbildningar genomförts på central nivå såsom intervjuetodik för tillkommande medarbetare och samtliga chefer samt medieträning. Därtill har det genomförts utbildningsinsatser kopplade till olika avdelningars och enheters verksamheter och krav samt enskilda individers roller och behov.

Skolinspektionen har ett IT-system som stöd i utvecklandet av kompetensen hos medarbetarna, benämnt Kompetensportalen. I den finns ett flertal utbildningar i form av e-learning inom olika områden.

Därtill har myndigheten under 2019 implementerat en ny strategi avseende rekrytering.

1.9 Övrig verksamhet och återrapportering

1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering

11§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen lämna en verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden. Av årsredovisningen ska följande framgå:

1. ärendenas antal och innehåll,
2. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
3. de beslut som nämnden har fattat,
4. ärendenas handläggningstider, och
5. vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättsäkert och effektivt. Förordning (2017:1301).

(Skolinspektionens instruktion)

I detta avsnitt redovisas den verksamhetsberättelse och ekonomiska redovisning som Skolinspektionen enligt instruktion ska lämna om Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN).

Verksamhetsberättelse

Skolväsendets överklagandenämnd har sedan år 2013 haft en stadig ökning av antalet inkomna överklagandeärenden. De två senaste åren (2018–2019) har det skett en markant ökning av ärenden i förhållande till tidigare år. Under 2019 har Överklagandenämnden fått in 1 831 överklaganden, vilket är en ökning med drygt 50 procent jämfört med föregående år då 1 211 överklagandeärenden kom in till nämnden. Ökningen under 2018 innebar nästintill en fördubbling av ärenden i förhållande till året innan (2017). Ökningen under 2019 kan, liksom tidigare år, härledas till det stora antalet ärenden som avser överklaganden av placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavarna önskat (skolplaceringar). Denna ärendekategori är alltså 2019 nämndens största.

Under 2018 gjordes bedömningen att den stora ökningen gällande skolplaceringsärenden hade flera orsaker. Nämnden fattade under 2016 ett vägledande beslut som innebär att skolplaceringsärenden till stor del numera sakprövas, till skillnad från tidigare då överklaganden avvisades i större utsträckning. Detta har lett till att ett antal över-

klaganden också bifallits av nämnden, vilket i sin tur kan ha bidragit till att fler överklagar skolplaceringsbeslut. Det ökade antalet överklaganden bedöms även bero på att kommuner förändrar sedan tidigare beslutade urvalskriterier (vid fler sökande än platser) strax innan vårdnadshavarnas möjlighet att söka om skolplats under skolvalsperioden. Även möjligheten för vårdnadshavare att, efter en så kallad skolvalsperiod och då eleven tilldelats skolplacering, ansöka om skolbyte har bidragit till ett ökat antal avslagsbeslut och i sin tur överklaganden.

Det finns troligtvis också flera orsaker till den mycket omfattande inströmningen av skolplaceringsärenden under 2019. Utöver de orsaker som nämnts för året 2018 kan vidare följande nämnas. Stockholms stad har till nämnden uppgett att kommunen, med hänsyn till hur praxis utvecklats, i år valt att tolka bestämmelsen i skollagen om skolplacering på så sätt att överklaganden av dessa beslut nu ska överlämnas för överprövning till Överklagandenämnden istället för till förvaltningsrätt. Vidare har kommunernas organisering av skolenheter lett till att många elever behöver ansöka till de olika stadiindelningarna. Eventuella avslagsbeslut är då möjliga att överklaga. I början av året fastställdes även en dom från Kammarrätten som innebar att urvalsgrunden syskonförtur inte längre fick tillämpas för skolplaceringsbeslut som kunde överklagas till förvaltningsrätt. Domen fick relativt stort medialt intresse. Många vårdnadshavare och kommuner uppfattade felaktigt att detta även gällde för beslut som kunde överklagas till Överklagandenämnden, vilket även kan ha lett till ett ökat antal överklaganden.

Nämnden har under 2019 avgjort 1 508 överklagandeärenden. Av dessa har Överklagandenämnden i sin helhet fattat beslut i 123 ärenden under 16 sammanträden. Ordföranden eller vice ordföranden i nämnden har, på nämndens vägnar, fattat beslut i resterande 1 385 ärenden.

Tabell 31a: Antal och andel inkomna överklaganden och beslut efter beslutsfattare och kön 2019, 2018 och 2017.

Överklaganden	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2019	2018	2017
Inkomna	1 831	1 211	648
Flickor	45 %	49 %	41 %
Pojkar	54 %	49 %	57 %
Övriga*	1 %	2 %	2 %
Beslut	1 508	1 134	637
Flickor	45 %	49 %	41 %
Pojkar	54 %	48 %	57 %
Övriga*	1 %	2 %	2 %
Därav antal beslut fattade av ordförande	1 385	1 009	521
Flickor	45 %	51 %	43 %
Pojkar	54 %	47 %	55 %
Övriga*	1 %	2 %	2 %
Därav antal beslut fattade av nämnden	123	125	116
Flickor	39 %	38 %	33 %
Pojkar	57 %	62 %	64 %
Övriga*	4 %	0 %	3 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Tabell 31b: Antal och andel inkomna överklaganden efter skol- och verksamhetsformer och kön 2019, 2018 och 2017.

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2019	2018	2017
Inkomna överklaganden	1831	1 211	648
Därav grundskoleärenden	860	528	233
Flickor	43 %	44 %	26 %
Pojkar	55 %	53 %	70 %
Övriga*	1 %	3 %	4 %
Därav gymnasieärenden	46	58	42
Flickor	48 %	57 %	40 %
Pojkar	50 %	38 %	60 %
Övriga*	2 %	5 %	0 %
Därav ärenden om kommunal vuxenutbildning	178	121	124
Flickor	61 %	56 %	65 %
Pojkar	39 %	42 %	35 %
Övriga*	0 %	2 %	0 %
Därav grundsärskoleärenden	18	16	8
Flickor	33 %	31 %	0 %
Pojkar	67 %	69 %	100 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Därav förskoleklassärenden	668	455	218
Flickor	44 %	54 %	47 %
Pojkar	55 %	45 %	51 %
Övriga*	0 %	0 %	2 %
Därav specialskoleärenden	32	21	16
Flickor	31 %	29 %	25 %
Pojkar	69 %	71 %	75 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Därav övriga ärenden ⁶¹	29	12	7
Flickor	55 %	33 %	57 %
Pojkar	45 %	67 %	29 %
Övriga*	0 %	0 %	14 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

⁶¹ Ärenden som avser bland annat sameskolan och gymnasiesärskolan. Innefattar även inkomna ärenden som ska behandlas inom en annan myndighet än Överklagandenämnden och endast överlämnas dit.

Tabell 31c: Antal och andel beslutade ärenden efter beslutstyp och kön 2019, 2018 och 2017.

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2019	2018	2017
Beslut överklaganden	1 508	1 134	637
Därav beslut efter prövning ⁶²	1 027	796	467
Flickor	46 %	50 %	41 %
Pojkar	53 %	49 %	56 %
Övriga*	1 %	1 %	3 %
<i>Varav avslag eller delvis avslag</i>	806	539	286
Flickor	47 %	54 %	46 %
Pojkar	52 %	45 %	51 %
Övriga*	1 %	1 %	3 %
<i>Varav bifall eller delvis bifall</i>	221	257	181
Flickor	41 %	41 %	33 %
Pojkar	58 %	58 %	65 %
Övriga*	0 %	1 %	3 %
Därav avvisade	205	169	92
Flickor	42 %	49 %	41 %
Pojkar	53 %	44 %	55 %
Övriga*	4 %	8 %	3 %
Därav avskrivna	255	157	72
Flickor	41 %	50 %	40 %
Pojkar	58 %	49 %	60 %
Övriga*	1 %	1 %	0 %
Därav övriga ⁶³	21	12	6
Flickor	48 %	33 %	33 %
Pojkar	52 %	67 %	67 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

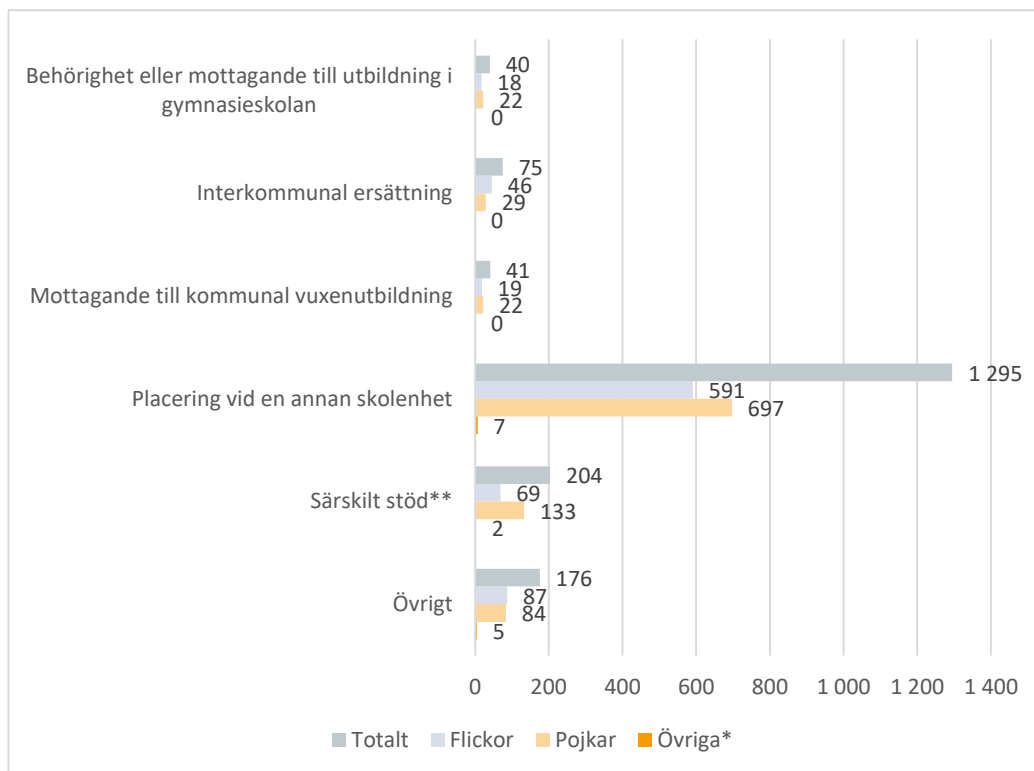
⁶² Avser även ärenden där Överklagandenämnden beslutat att delvis bifalla och delvis avvisa/avskriva respektive delvis avslag och delvis avvisa/avskriva.

⁶³ Avser bland annat beslut om att lämna över ett ärende till en annan myndighet.

Av det totala antalet ärenden som Överklagandenämnden avgjort har 68 procent prövats i sak. Av de ärenden som har sakprövats har 22 procent bifallits eller delvis bifallits. Ändringsfrekvensen varierar liksom tidigare år mellan olika ärendekategorier. Den är till exempel betydligt högre för beslut om åtgärdsprogram och betydligt lägre för exempelvis beslut om interkommunal ersättning.

Diagram 2: Antal inkomna överklaganden efter ärendekategori och kön 2019.

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

** Varav 186 avser åtgärdsprogram, 13 anpassad studiegång och 2 som gäller både anpassade studiegång och åtgärdsprogram samt 3 särskilt stöd i särskild undervisningsgrupp eller enskilt.

Liksom tidigare år har skolplaceringsbeslut utgjort den största ärendekategorin. Andelen har ökat stadigt de senaste åren, från 46 procent 2017, 62 procent 2018 och nu 71 procent 2019. Den därefter vanligast förekommande ärendekategorin hos nämnden är ärenden som avser beslut om särskilt stöd (11 procent). I ärendekategorin "Övrigt" återfinns ärendekategorier som bland annat avser mottagande av elev från annan kommun, på nytt bereda utbildning inom kommunal vuxenutbildning, mottagande till grundsärskola, RH-anpassad utbildning och specialskola samt ärenden gällande beslut som nämnden inte är behörig att pröva.

Tabell 32: Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar), efter beslutfattare och kön 2019, 2018 och 2017.

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2019	2018	2017
Överklagandenämnden i sin helhet	115	61	58
Flickor	119	59	57
Pojkar	111	63	58
Övriga*	103	40	54
Ordföranden	118	61	58
Flickor	121	59	58
Pojkar	114	64	59
Övriga*	106	40	59
Nämnden	81	59	55
Flickor	91	62	51
Pojkar	73	57	58
Övriga*	95	-	37

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Under 2019 har den genomsnittliga handläggningstiden för Överklagandenämndens ärenden varit 115 dagar. Det är en ökning jämfört med 2018 då den genomsnittliga handläggningstiden var 61 dagar. Ökningen gäller både för så kallade ordförandebeslut (där ordföranden eller vice ordföranden fattar beslut på nämndens vägnar) och för nämndbeslut, men med något större ökning för ordförandebeslut. De principiellt viktiga besluten fattas av nämnden i sin helhet för att säkerställa en bred belysning av det överklagade ärendet genom nämndledamöternas olika sakkunskaper.

Enligt Överklagandenämndens verksamhetsplan för 2019 är målsättningen för handläggningstiderna att 80 procent av de ärenden som har inletts genom överklagande ska ha avgjorts inom tre månader från det att ärendet inkom till nämnden samt att samtliga ärenden ska ha avgjorts inom sex månader. På grund av den kraftigt ökade ärendeinströmningen under 2019 har endast 38 procent av ärendena avgjorts inom tre månader. Inom sex månader har 86 procent av ärendena avgjorts.

Vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättssäkert och effektivt

Skolinspektionen utför administrativa och handläggande uppgifter åt Skolväsendets överklagandenämnd bland annat genom att tillhandahålla ett kansli.

Under 2019 har nämnden haft en mycket kraftigt ökad ärendeinströmning. Den markanta ökningen av ärenden (särskilt skolplaceringsärenden) har varit svår att förutse. Under 2019 har kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd bemannats med ytterligare resurser. Vidare har ett utökat stöd från övriga funktioner inom Skolinspektionen

en (bl.a. administration och registratur) getts och särskilt under perioden då beredningen av skolplaceringsärenden varit som mest arbetskrävande. Förutom ett mycket stort ärendeinflöde till nämnden kan vidare nämnas att det under perioden mars–augusti varit hög personalomsättning på kansliet samt att ny ordförande för nämnden samtidigt tillträtt under denna period.

Skolinspektionen, som är värmyndighet och ska tillhandhålla kansliresurser, har med anledning av den stora ökningen av ärenden till nämnden först omfördelat medel till ÖKN och därutöver fått ytterligare medel tilldelade.⁶⁴ Under hösten har ytterligare jurister rekryterats till kansliet (främst med tillträde under januari 2020).

Det finns väl fungerande interna arbetssätt/rutiner och ett gott samarbete mellan kansliet och ordföranden samt vice ordföranden, vilket bidragit till ett effektivt och rättssäkert beslutsfattande. Kansliet har vidare under året kontinuerligt arbetat med utveckling av effektiva och likvärdiga arbetssätt i beredningen av ärenden samt inför nämndens beslutsfattande, särskilt gällande de så kallade skolplaceringsärendena. Inom detta arbete kan bland annat nämnas revidering av besluts- och beredningsmallar, utarbetande av praxissammanställningar samt arbete med ärendenas processflöde. Vidare har under året initierats ett arbete med IT-utveckling och digitalisering av myndigheten. Detta har gjorts i syfte att nämndens arbete ska kunna bedrivas rättssäkert och effektivt.

Ekonomisk redovisning

Tabell 33: Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd åren 2019, 2018 respektive 2017.

Verksamhetens kostnader, tkr	2019	2018	2017
Kostnader för personal	5 947	4 566	3 715
Övriga driftkostnader	61	33	48
Indirekta kostnader ⁶⁵	1 008	756	759
Summa	7 015	5 355	4 522

Den kraftiga ökningen av ärendeinströmningen återspeglas också i det ekonomiska utfallet för 2019 i och med att fler arbetstimmar gått åt. Som en följd av större direkta kostnader följer också en ökad andel av myndighetens indirekta kostnader.

⁶⁴ Budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1) samt Höständringsbudget för 2019 (prop. 2019/20:2)

⁶⁵ Andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

Överklagandenämndens ledamöter

Tabell 34: Överklagandenämndens ledamöter, ersättning från Skolinspektionen och övriga styrelseuppdrag år 2019.

Överklagandenämndens ledamöter	Ersättning (tkr)	Övriga styrelseuppdrag
Niklas Schüllerqvist (ordförande t.o.m. den 31 maj 2019)	58	---
Elin Carbell Brunner (ordförande fr.o.m. den 1 juni 2019)	54	---
Magnus Åhammar (vice ordförande)	72	---
Birgit Blomqvist (ordinarie)	21	---
Einar Jakobsson (ordinarie)	24	---
Greger Bååt (ordinarie)	21	Arbetslöshetskassan Vision, Arbetslöshetskassan Hotell- och restauranganställda, Mo Gård AB, Mo Gård LSS, Mo Gård HVB, Mo Gård Gymnasiesärskola, Nkcdb – Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor, Jarelind Media AB
Elisabeth Fernell (ordinarie)	24	---
Lars Werner (ersättare)	11	---
Christina Ridderman Karlsson (ersättare t.o.m. den 20 januari 2019)	---	---
Jonas Hedström (ersättare fr.o.m. den 21 januari 2019)	5	---
Summa	290	---

Kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd har tagit fram ovanstående verksamhetsberättelse för Skolväsendets överklagandenämnd. Information om verksamhetsberättelsen har lämnats vid nämndsammanträde 19 december 2019.

1.9.2 Redovisning av vidtagna åtgärder när det gäller jämställdhetsintegrering och resultat av arbetet

Åtterrapporing

Skolinspektionen ska redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Syftet med Skolinspektionens jämställdhetsarbete är att uppnå resultat och effekt när det gäller ojämställdhet mellan flickor och pojkar i landets skolor och utbildningsverksamheter. Detta tar sig uttryck genom arbetet inom de ojämställda områden som regeringen pekat ut i sin problemformulering kring de brister som finns i förhållande till en jämställd utbildning:

- Elevers könsstereotypa utbildnings- och yrkesval.
- Pojkars lägre kunskapsresultat.
- Flickors i större utsträckning upplevda stress i skolarbetet.
- Skolors inte tillräckligt målinriktade värdegrundsarbete avseende jämställdhet.

I Skolinspektionens målbild förtydligades därför jämställdhetsaspekten.

Kort om arbetet inom verksamhetsgrenarna

Skolinspektionens metoder, underlag, utvärderingar och analyser har ett integrerat jämställdhetsperspektiv. För att Skolinspektionen bättre ska kunna uppmärksamma skolornas arbete med jämställdhetsfrågor utvecklar myndigheten även kontinuerligt sina metoder och arbetssätt inom området. Exempelvis har nya kritiska faktorer som gäller jämställdhet införts i tillsynen utifrån förändringar i läroplanen för förskoleklass och grundskola. Inom tematisk kvalitetsgranskning skapas förutsättningar för att jämställdhetsaspekterna beaktas vid insamling och analys av empiri och att de redogörs för i den övergripande rapporten.

Sedan hösten 2019 finns ett utarbetat metodstöd för att göra jämställdhetsanalyser inom de tematiska kvalitetsgranskningarna. Metodstödet består av två huvuddelar. Den ena delen handlar om olika insamlingsmetoder och ger tips på hur jämställdhetsaspekter kan lyftas in i bedömningsmatriser och insamlingsverktyg. Den andra delen presenterar en enkel analysmetod i fyra steg för hur empirin kan analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv och hur den kan synliggöras i den avslutande rapporten.

Vid tillståndsprövning av enskilda huvudmän granskas att de som ansöker om att starta en fristående skola även har för avsikt att beakta ett antal jämställdhetsaspekter för sin verksamhet. Det görs i samband med att huvudmännen lämnar in ansökan om att starta eller utöka sin verksamhet. Syftet är dels att markera huvudmannens ansvar för viktiga delar för en jämställd utbildning, dels att hämta in information kring hur skolverksamheterna planerar att arbeta med jämställdhet.

Genom en medveten och jämställd kommunikation kan Skolinspektionen bidra till att minska risken för att människor upplever utanförskap och särbehandling genom våra texter, bilder och samtal, både internt och externt.

1.9.3 Granskning av ekonomisk information, förberedande insatser

Återrapportering

Ekonomisk information

Skolinspektionen ska genomföra förberedande insatser för att utifrån vad som anges i betänkandet Det stämmer! Ökad transparens och mer lika villkor (SOU 2016:66) granska huvudmäns redovisning av ekonomisk information på enhetsnivå.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2019)

Myndigheten har vidtagit förberedande insatser så långt som det är möjligt för att kunna utöva tillsyn över den kommande redovisningen av intäkter och kostnader för de cirka 7 200 skolenheter som finns i Sverige. Myndigheten inväntar nu lagstiftningen på området. De förberedande insatserna, som till större delen utfördes under 2018, har främst bestått i att påbörja utarbetandet av en tillsynsmodell samt att förbereda för ett IT-stöd. Såväl utvecklingsarbetet som det framtida genomförandet är beroende av Skolverkets arbete. Skolverket är den myndighet som ska ansvara för insamlingen och publiceringen av informationen. En dialog har därför fortlöpande förts med Skolverket.

2. Finansiell redovisning

2.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2019-01-01- 2019-12-31	2018-01-01- 2018-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	410 402	411 956
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	2 878	1 860
Intäkter av bidrag	3	922	1 414
Finansiella intäkter	4	33	59
Summa		414 235	415 290
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-321 427	-324 405
Kostnader för lokaler		-23 848	-23 041
Övriga driftkostnader	6	-61 815	-62 790
Finansiella kostnader	7	-118	-235
Avskrivningar och nedskrivningar	8	-7 027	-4 818
Summa		-414 235	-415 290
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	9	5 480	0
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-5 480	0
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

2.2 Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	10	914	4 742
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	77	367
Summa		991	5 109
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	1 014	837
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	9 533	7 600
Summa		10 547	8 437
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		13	26
Fordringar hos andra myndigheter	14	5 021	4 337
Övriga kortfristiga fordringar		1	7
Summa		5 035	4 370
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	15	7 127	6 673
Upplupna bidragsintäkter		0	321
Summa		7 127	6 994
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	-11 884	-5 258
Summa		-11 884	-5 258
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		52 656	44 007
Summa		52 656	44 007
SUMMA TILLGÅNGAR		64 472	63 659

Belopp i tkr	Not	2019-12-31	2018-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	17	151	151
Summa		151	151
Avsättningar			
Övriga avsättningar	18	5 766	5 252
Summa		5 766	5 252
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	19	10 346	12 031
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	20	8 290	9 165
Leverantörsskulder	21	13 072	8 594
Övriga kortfristiga skulder	22	4 746	5 599
Summa		36 454	35 389
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	22 101	22 867
Summa		22 101	22 867
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		64 472	63 659

2.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, belopp i tkr

Anslag (ramanslag)

Uo 16 1:2 Statens skolinspektion	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
ap.1 Statens skolinspektion	24	5 589	417 028	422 617	-410 486	12 131
Summa		5 589	417 028	422 617	-410 486	12 131

Redovisning mot inkomstitel, belopp i tkr

Inkomstitel		Beräknat belopp	Inkomster
2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	9	9 300	5 480
Summa		9 300	5 480

2.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

2.4.1 Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Skolinspektionens redovisning följer god redovisningssed. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10§ FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 3 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr redovisats som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas anslaget först vid uttaget, enligt undantagsbestämmelsen.

Ansökningsavgifter

Avgifter för ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola avräknas inkomsttittel vid tillfället för inbetalningen.

Undantag från generella ekonomiadministrativa regler

I enlighet med 21§ i Skolinspektionens instruktion får myndigheten ta ut avgifter för sådana varor och tjänster som avses i 4§ första stycket 1–3 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst ett halvt prisbasbelopp (pbb 46.5 tkr år 2019) och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar tillämpas en beloppsgräns på 500 tkr. Som förbättringsutgifter på annans fastighet redovisas ny-, till- eller ombyggnationer uppgående till ett halvt prisbasbelopp samt reparationer och underhåll överstigande 100 tkr. Avskrivning sker månadsvis enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider	
Utveckling	3–5 år
Licenser	3 år
Datautrustning	3 år
IT-infrastruktur	5 år
Kontorsmaskiner	3–5 år
Bilar och andra transportmedel	3–5 år
Inredningsinventarier	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Bärbara datorer kostnadsförs vid anskaffningstillfället.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp om inte annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner 2019

Ledamöter i insynsrådet / andra styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Helene Odenjung (t.o.m. 2019-01-24)	0
Göteborgs stadshus AB (ledamot)	
Stiftelsen Chalmers tekniska högskola (ledamot)	
Nina Rehnqvist (t.o.m. 2019-01-24)	0
Ardanza II AB (ordförande)	
Eva Nilsson (t.o.m. 2019-04-30)	0
Christer Bergqvist (t.o.m. 2019-04-30)	2
Överklagandenämnden för studiestöd (ersättare)	
Daniel Berr	5
Nathalie Bredberg	2
Lars Hallenberg	5
Svenska Lärarförsäkringar AB (ordförande)	
Svenska Lärarförsäkringar IT AB (ordförande)	
Solid Park AB (ledamot)	
Exeo AB (ledamot)	
Ullarp Innovation AB (ledamot)	
Arbetsdomstolen (ersättare)	
Elisabet Knutsson	5
Myndigheten för yrkeshögskolans insynsråd (ledamot)	
Håkan Wiclander	2
ELVIRA Kunskapsutveckling AB (ordförande)	
AB ABF-Huset (ordförande)	
Cirkeln servering AB (ordförande)	
Louise Bringselius (från 2019-05-01)	3
Louise Bringselius AB (ledamot)	
Roger Haddad (från 2019-05-01)	5
Länsstyrelsen i Västmanlands insynsråd (ledamot)	
Annika Wennerström (från 2019-05-01)	3

Gunnar Larsson (från 2019-08-22) Länsstyrelsen i Stockholms insynsråd (ledamot) Domarnämnden (suppleant)	2
Maria Stockhaus (från 2019-08-22) Sollintunahem AB (ordförande)	2
Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Helén Ängmo Generaldirektör Uppsala Universitets styrelse (ledamot)	1 362
Caroline Dyrefors Grufman Barn- och elevombudet	1 096

Helén Ängmo innehar förmånsbil. Inga andra avtalade framtida åtaganden finns för någon av ovanstående.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 1.8.2 *Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter* i resultatredovisningen.

2.4.2 Noter

Resultaträkning

Belopp i tkr

		2019-01-01- 2019-12-31	2018-01-01- 2018-12-31
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	410 402	411 956
	Summa	410 402	411 956
	Summa "Intäkter av anslag" (410 402 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (410 486 tkr) på anslaget Uo 16 1.2 ap 1. Skillnaden (84 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld intjänad före år 2009. Denna post har belastat anslaget, men har inte redovisats i resultaträkningen.		
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	962	1 756
	Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen	107	90
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 809	15
	Summa	2 878	1 860
	Intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen avser till övervägande del deltagaravgifter för konferensserien Skolinspektionens dag. Andra ersättningar avser ersättning från Botkyrka kommun avseende statliga åtgärder för rättelse enligt 26 kap 17§ Skollag (2010:800).		
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från Arbetsförmedlingen	842	885
	Bidrag från Kammarkollegiet	0	500
	Bidrag från Försäkringskassan	69	29
	Bidrag från internationella organisationer	10	0
	Summa	922	1 414
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränteintäkter avseende lån till anläggningstillgångar i Riksgäldskontoret	32	55
	Ränteintäkter räntekonto avseende återbetalning av anslagsmedel	0	5
	Övriga finansiella intäkter	1	0
	Summa	33	59
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader, exklusive avgifter	208 126	212 894
	<i>Varav arvoden till ledamöter samt till övrig icke-anställd personal</i>	<i>572</i>	<i>939</i>
	Övriga kostnader för personal	113 301	111 511
	Summa	321 427	324 405
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reaförlust, maskiner och inventarier	181	0
	Resor, information, m.m.	9 743	12 792
	Köp av varor	2 237	3 880
	Köp av datatjänster	26 097	21 347
	Köp av konsulttjänster m.m.	19 098	19 280
	Övrigt	4 459	5 491
	Summa	61 815	62 790

Kostnader för resor, information m.m. har minskat bl.a. till följd av färre arrangemang 2019 inom konferensserien Skolinspektionens dag. Kostnad för datatjänster är angivet netto efter att balanserade utgifter räknats av. Under 2019 balanserades inga utgifter jämfört med 4,6 mkr under 2018

Belopp i tkr		2019-01-01- 2019-12-31	2018-01-01- 2018-12-31
Not 7	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	113	230
	Övriga finansiella kostnader	4	5
	Summa	118	235
Not 8	Avskrivningar och nedskrivningar		
	Av resultatpostens ökning 2019 är 2,1 mkr hänförligt till nedskrivning av egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar.		
Not 9	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
	Offentligrättsliga avgifter med bestämt ekonomiskt mål		
	Inkomsttitel 2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	5 480	0
	Summa	5 480	0
	Kostnader för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	7 680	0

För en förklaring av årets resultat, se avsnitt 1.6 Tillståndsprövning under rubriken *Avgiftsbelagd verksamhet* i resultatredovisningen.

Balansräkning

Belopp i tkr		2019-12-31	2018-12-31
Not 10	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	9 226	4 605
	Årets balanserade utgifter	0	4 621
	Summa anskaffningsvärde	9 226	9 226
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 484	-2 934
	Årets avskrivningar	-1 713	-1 550
	Årets nedskrivning	-2 115	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-8 312	-4 484
	Utgående bokfört värde	914	4 742
	Årets nedskrivning avser balanserade utgifter från tidigare år som bedöms ha minskat väsentligt i värde och har skrivits ned i enlighet med 5 kap 5§ Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.		
Not 11	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	1 622	1 541
	Årets anskaffningar	0	120
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-39
	Summa anskaffningsvärde	1 622	1 622
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 255	-865
	Årets avskrivningar	-290	-429
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	39
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 545	-1 255
	Utgående bokfört värde	77	367
Not 12	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	1 747	1 001
	Årets anskaffningar	623	746
	Summa anskaffningsvärde	2 370	1 747
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-910	-521
	Årets avskrivningar	-446	-389
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 356	-910
	Utgående bokfört värde	1 014	837

Belopp i tkr		2019-12-31	2018-12-31
Not 13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	20 376	20 729
	Årets anskaffningar	4 643	1 303
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-1 557	-1 656
	Summa anskaffningsvärde	23 462	20 376
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-12 776	-11 981
	Årets avskrivningar	-2 462	-2 450
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	1 309	1 656
	Summa ackumulerade avskrivningar	-13 929	-12 776
	Utgående bokfört värde	9 533	7 600
Not 14	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran avseende ingående mervärdesskatt	5 004	4 222
	Övriga fordringar hos statliga myndigheter	17	115
	Summa	5 021	4 337
Not 15	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	5 356	5 107
	Övriga förutbetalda kostnader	1 771	1 566
	Summa	7 127	6 673
Not 16	Avräkning med statsverket		
	Uppbörd		
	Ingående balans	0	0
	Redovisat mot inkomsttitel	-5 480	0
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	5 480	0
	<i>Skulder avseende uppbörd</i>	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	- 5 589	- 16 320
	Redovisat mot anslag	410 486	411 998
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-417 028	-405 298
	Återbetalning av anslagsmedel	0	4 031
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-12 131	-5 589
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	331	373
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-84	-42
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	247	331
	Övriga fordringar på statens centralkonto		
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	5 575	0
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-95	0
	Betalningar hänförliga till inkomsttitlar	-5 480	0
	<i>Övriga fordringar på statens centralkonto</i>	0	0
	Summa Avräkning med statsverket	-11 884	-5 258
Not 17	Statskapital		
	Statskapital utan avkastningskrav, ingående balans	151	151
	Årets förändring	0	0
	Summa Statskapital	151	151
	Avser konst från Statens konstråd		
Not 18	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående avsättning	5 252	4 621
	Årets förändring	514	631
	Utgående avsättning	5 766	5 252

Av avsatta medel bedöms cirka 1 000 tkr regleras under år 2020

Belopp i tkr		2019-12-31	2018-12-31
Not 19	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	12 031	11 019
	Under året nyupptagna lån	5 695	5 711
	Årets amorteringar	-7 380	- 4 699
	Utgående balans	10 346	12 031
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	24 000	21 000
	Redovisat värde på anläggningstillgångarna är högre än utgående låne-skuld till följd av anskaffningar i december 2019.		
Not 20	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	456	431
	Arbetsgivaravgifter	5 239	5 899
	Leverantörsskulder, andra myndigheter	2 595	2 835
	Summa	8 290	9 165
Not 21	Leverantörsskulder		
	Balansposten är högre än föregående år, vilket främst förklaras av att december 2019 innehållit anskaffningar av varor och tjänster som inte återfanns vid motsvarande period 2018.		
Not 22	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	4 733	5 579
	Övriga kortfristiga skulder	13	20
	Summa	4 746	5 599
Not 23	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	18 525	18 932
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	1 827	203
	Övriga upplupna kostnader, inomstatliga	115	1 013
	Övriga upplupna kostnader	1 635	2 720
	Summa	22 101	22 867

Anslagsredovisning

Not 24 Uo 16 1:2 ap.1

Statens skolinspektion (ramanslag)

Anslaget är räntebärande.

Tilldelat anslag enligt regleringsbrev för budgetåret 2019 är 417 028 tkr (regeringsbeslut 2018-12-20 samt ändringsbeslut 2019-12-05).

Enligt regleringsbrevet disponerar Skolinspektionen en anslagskredit på 12 420 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2019.

Skolinspektionen får enligt regleringsbrev disponera 3 % av det ingående överföringsbeloppet.

Anslagsposten får belastas med högst 20 000 tkr för genomförandet av regeringsuppdraget om viss central rättning av nationella prov. Kostnaderna 2019 har uppgått till 18 735 tkr.

Anslagsposten får belastas med högst 23 000 tkr för kostnader för Barn- och elevombudets verksamhet. Kostnaderna 2019 har uppgått till 19 355 tkr.

2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	24 000	21 000	21 000	17 000	15 000
Utnyttjad	10 346	12 031	11 019	11 352	7 524
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	5	0	0	0
Räntekostnader	113	230	256	204	152
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	2 878	1 860	1 757	1 409	1 592
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	9 300	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	5 480	0	0	0	0
Anslagskredit					
Beviljad, anslagspost 1	12 420	12 158	12 289	12 125	11 960
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	12 131	5 589	16 320	8 705	3 910
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	385	397	389	397	385
Medelantalet anställda (st)	410	422	401	411	410
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 057	1 033	1 027	1 009	1 062
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

3. Undertecknande av årsredovisningen 2019

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2020

Helén Ängmo
Generaldirektör